

1029.
2092

Az Általános Titkos Választójog Ligájának Kiadványai.

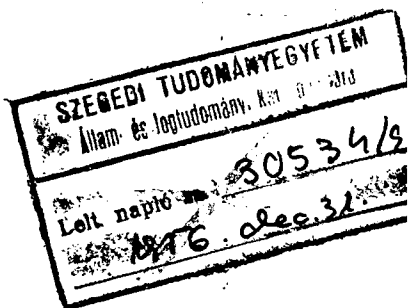
5.

MILYEN LEGYEN AZ ÁLTALÁNOS VÁLASZTÓJOG A GYAKORLATBAN?

IRTA

RÁCZ GYULA.

~~DR. POLNER ÖDÖN~~
~~KÖNYVÍRÁSA~~

BUDAPEST

MÁRKUS SAMU KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETE,

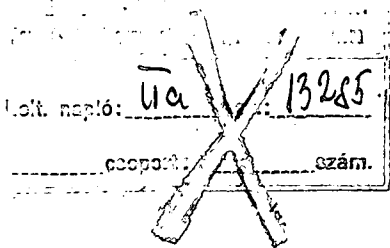
1905.

2.8 sz (439)

12(m)

... SEDI TUDOMÁNYOS ...
... és ...
... napló ...

2007/8

776

I. Az általános választójog szükségége.

Az ország összes lakosságát *egyetemében* felölelő igazi nemzeti politika csak az lehet, amely a nemzet egyetemében rejlő összes erőket felhasználja a maga céljaira. „Valódi nemzeti politikát csak olyan parlament űzhet, amely mint a tenger, összegyűjti magába mindazt a sok bizonytalan vágyakozást és reményt, mely egy nemzet körében megnyilatkozik. Ha mindaz, ami a nép lelkét mozgatja (írja Gratz Gusztáv a Liga 1. füzetében), egyesítve van a parlamentben, ha a nép lelkéből fakadó minden óhaj ott képviseletre talál és a maga ereje szerint benne érvényesül: *akkor lesz* a parlament fogalma egyértelmű a nemzet fogalmával!”

A mai magyar választórendszeren nyugvó parlamentről ez épen nem mondható el. Mert abban képviselve nincsenek: az ország összes férfinépességének felét kitevő vagyontalan munkások; 5 képviselővel szerepel a modern idők mozgatója, a kereskedelem; 2 képviselőt küld a magyar képviselőházba az ipari termelés századában a magyar ipar; 5 képviselővel vesz részt a nép közegészségi viszonyait reprezentáló orvosi kar: szemben 142 földbirtokossal; 56 gróf és báró, 114 ügyvéd, 66 közigazgatási és nyugalmazott tisztviselő és 22 pap-képviselővel szemben! Ennek megfelelően teng-leng nemcsak maga az ipar, aminek egyéb oka is van, hanem az ipar, a kereskedelem, a közlekedés iránt való *érdeklődés* is; ázsiai állapotban van

a magyar közegészségügy. Ellenben lefoglalja a nemzet teljes erejét egész idejét, összes érdeklődését: a közjogi kérdés, amelyet a parlamenten belül és kívül levő, képviselő és választójellegű régi közép- és főnemességnek és jogászoknak érdeklődése és szűk látókörrrel bíró ideológiája tol mindenek fölé.

Mert nemcsak a képviselőházban, hanem a mai választórendszerben is az övék a döntő szó. Az ország lakosságából 6^oot tevő összes jelenlegi választóknak 82°-a esik a 2 és több hold földdel bíró gazdákra; az egy és több segéddel dolgozó iparosokra és 6 koránál több, IV. osztályú kereseti adót fizető köztisztviselőkre, habár számuk szerint csak 31^o7^o-át teszik a husz évnél idősebb, összes férfinépességnek. És csak 13^o1^o-a bír választójoggal a kispolgárságnak, amely szám szerint az összes férfinépességből 17^o9^o-ot foglal le. És a csekély vagy semmi vagyonnal nem bíró munkásságból csupán 4^o9^o-nak van jelenleg választójoga, habár a munkásosztály felét, azaz 50^o4^o-át teszi, az egész, 20 éven felüli férfi-népességnek.

Nagyjában a mai választórendszerben 1. a vagyonos osztály — a férfilakosságnak egyharmada — bírja a választójognak: négy-ötöd-résztét, 82°-át; 2. és a kispolgárság és munkásság együttesen bírja a választójognak alig egy-ötöd-résztét: 18°-át, habár ez utóbbi két osztály összesen, az egész férfilakosságnak, az igazi dolgozó nemzetnek, kétharmadrésztét, pontosan 78^o3^o-át képviseli!

Az a magyar állam tehát: amely a maga védelmét, a nép legszélesebb rétegeinek vállaira nyomja; amely jövedelme főforrását a legszegényebb néprétegeket *legsúlyosabban terhelő fogyasztási adóból* szedi; amely az iskoláztatás, a község, az egyház ezerféle adójával *legsúlyosabban* a szegény néposztálymillióit terheli; amely nemzeti vagyonát ennek a szegény dolgos munkás és kisvagyonú polgárnak s munkásnak munkájával szerzi: az a magyar állam *kizárta a politikai*

jogokból, az állam legértékesebb tömegeit, kizárta a magyar társadalmi szervezet alapjait!

Ez pedig nem fér össze sem a magyar alkotmány szellemének, sem a másfél évezred történeti bizonyossága által tanusított *amaz innatus, belső magyar természetnek* törvényeivel: amely szerint mindazok *egyenlőjogú* tagjai a politikai magyar államnak, akik a haza védelmének és fenntartásának munkájában és az állami szervezet terheinek viselésében részt vesznek.

Nem fér ez az állapot össze a modern állam gondolatával sem.

Nem fér össze a legegységibb józan belátással sem. Mert az önfentartás parancsa diktálja az államnak azt, hogy a legértékesebb osztályokat, amelyektől a nemzet vagyoni, kulturalis haladása, az állam védelme és, *last but not least*, az állami, a társadalmi, a kulturalis intézmények anyagi költségeinek fedezése függ: *ezeket a rétegeket a rettenetes terhekkkel és teljes jogtalansággal ne tegye az állam: önmagának és a nemzeti kulturának ellenségeivé!*

A simplex meggondolás belátása és a leghatalmasabb elme okossága egyaránt azt mondja: föltétlenül erősebb az az állam, amely az ország minden arravaló tagját, *aktív és összes érdekeivel* az államhoz kötött részévé teszi, mint amely, egy csekély és korhadtt töredékre nyugtatja fundamentumát! Föltétlenül erősebb lehet az az ország, amely az állam politikai jogaiban, a szabadság javaiban, az állam alkotmányában, az állami társadalomban, az állam kultúrájában: *a maga egyéni javait is félti és őrzi* annak minden tagja! És föltétlenül hatalmasabb, egységesebb, nagy tettek végrehajtására hivatottabb az az állam, mely alkotmányában, jogrendjében, gazdasági és kulturalis politikája áldásaiban *a teljes jogegyenlőség és egyenlő elbánás alapján* 20 millió embert tömörít: mint az az állam, amely 1 milliónak adván jogot, hatalmat, s a politikai intézkedésre, be-

folyásra eszközt, csak az állam s a politikai s más egyéb jogokban *cselekvőleg érdekelt* kicsiny részre építi hatalmát!

Mindezt pedig csak a jogegyenlőséget, a politikai egyenlőséget megadó, és egyenlő elbánást mindenkinek biztosító: *általános választójog hozhatja meg*. Mert az általános választójoggal, *a népnek beleszólása az állam ügyeinek intézésébe*: és ezzel a milliók és milliók napi érdekeinek bevitele, sőt *uralkodóvá* tétele a politikában: első sorban nemcsak a népnek, hanem az egész állami társadalomnak *közérdeke!*

És miként lehet ezt a közérdeket *diadalra juttatni?* Egyedül csak a parlament által: az általános választójogon alapuló parlamentben. Mert csak a népképviselési rendszer természetében van meg az a törekvés, hogy a *mindenkori uralkodó vélemény legyen döntő az ország sorsának intézésében*. Csupán az általános választójog rendszerén alapuló népképviselés adhatja meg a nép millióinak azt a lehetőséget, hogy az ő vágyai, törekvései, érdekei, céljai szempontjából ellenőrizze az állam politikáját. Ezért be kell vinni a népképviselés szervezetébe azokat az elemeket, melyeknek nézeteiből a közvélemény kialakul!

Melyek hát azon elemek, amelyeknek nézete ilyen döntő fontosságú és hol van az a határ, amely meghatározza azt, kinek van meg a kellő érettsége arra, hogy a közvéleménynek és az állam ügyei intézésének részévé legyen, mert az csak kétségtelen, hogy az állam és a nemzet ellenségeinek nem adhatjuk meg ezt a befolyást, ezt a hatalmat — halljuk az aggodalmaskodóktól. És itt rögtön meg is nevezik azokat a veszedelmeket, amelyek, szerintök, fenyegetik az államot, a társadalmat s előadják ama módokat, amelyekkel elháríthatónak vélik ama feltételezett veszedelmeket.

A veszedelem elhárítására egyiknek csak a cenzushoz kötött választójog kell, a másikkal már a cenzus nél-

küli korlátozatlan választójog; a harmadik a magyar nyelv tudásához akarja kötni az „általános“ választójogot: és ez a sokféle nyilatkozat nem az összes lehetőségek higgadt mérlegeléséből, hanem jobbra eleve meglevő elfogultságból, egy-egy, adatok által nem támogatott gondolatból veszi eredetét.

Mi, a magunk részéről, egészen objectív szempontokkal törekszünk megvizsgálni és a rendelkezésre álló adatokból meghatározni azt a választó rendszert, amely a magyar nemzet érdekeinek ma és közel jövőben legjobban megfelel. Mert szerintünk eleve megalkotott ítéletnek, a priorisztikus véleménynek nincsen helye ebben a kérdésben. A magyar nemzet nem lévén egységes, egy nyelvű, egy kulturájú magyar állam, azért nem operálhatunk a magyar állam, a magyar nemzet, a magyar kultúra életét döntőleg befolyásoló *politikai intézmény* megalkotásánál előre megalkotott doktrinér véleményekkel, csupán s egyedül a tények rigorozus vizsgálata, a tények elfogulatlan s nem pártpolitikai, de *nemzeti* szempontból megejtett mérlegelése vezethet bennünket a helyes alapra.

Más szóval, olyan alapokon kell az általános és egyenlő választójognak kulturális, szociális, gazdasági alkotásokat megindító s létrehozó nagy elvét a magyar államba intézményileg bele kapcsolni: amely alap 1. fentartja az elveknek nyugati értelemben vett tisztaságát, 2. biztosítja a magyar állam egységét; 3. elősegíti és formative befolyásolja a nemzetiségek megnyerésével és beolvasztásával, a magyar nemzet, a magyar kultúra, a magyar társadalom jövőbeli teljes egységének kialakulását; 4. minden más kérdést leszorító vehemens és ha kell forradalmi erővel tolja előtérbe a magyar gazdasági önállóság megteremtésének munkáját; 5. lehetővé teszi a meddő és dologtalan közjogi politikának mellőzését addig az ideig és csupán addig, amíg a magyar nemzet megalkotja az ő *belső szükségleteit*

kielégíteni tudó nagy-iparát, létrehozza vidéki iparos nagy városait, a gazdasági jólétnek és a kulturális emelkedésnek eme vidéki centrumait és míg kifejleszti a magyar kultúra teljes uralmát ebben az országban és pedig uralmát ennek a magyar kulturának belső tartalma, belső önsúlya, belső nagy értéke által! 6. Békésen elhárítja a békés és folytonos haladás utjából a haladásnak utját álló önző feudális arisztokrata és klerikális osztályokat.

Röviden szólva, olyan legyen az általános választójog új rendszere, amely a nemzetiségek és a magyarság közt különbséget nem téve, *egységes elv* alapján ad jogot az ország minden arra való fiának: de mégis akként, hogy ez a jogegyenlősítés ne gyengítse, sőt erősítse a magyarság uralmát; amely az általános választójog nagy elvének s lényegének sérelme nélkül, igazságos, tehát természetes alapra helyezi az állam egységét; amely békés uton biztosítja a haladást s hárítja el az akadályokat és amely erővel, tartalommal, lendülettel töltse meg az üres magyar politikai életet. Vegyük sorba az egyes választó-rendszerek *alapelveit*.

II. A kitagadottak.

Vizsgáljuk meg először, kiket zárt ki a ma uralkodó és demokratikusnak keresztelt választórendszer a választójogból, felosztva a jogokból kitagadottakat 1. kor szerinti; 2. foglalkozás és értelmiség szerinti; 3. vagyonosság szerinti csoportokra.

Az 1904. évi választói névjegyzékbe fel van véve 1.048,976 választó. Ebből azonban valóságos, magyar honos választó csak 970,841.

Ez a 970,841 választó anyanyelve szerint megoszlott így,
magyar 542,417, azaz 55·9%
nem-magyar 428,424, azaz 44·1%.

Vagyoni állapotuk szerint megoszluk a választók e száma a következő táblázat szerint:

A 20 éven felüli jelenlegi választók megoszlása anya-nyelvé és vagyonosság szerint:

	A vagyoni kategóriák megoszlása				Magyar		Nem-magyar		Összevéve		Az egyes rovatok összesen az egésznek	
	Magyar		Nem-magyar		Összevéve		Az egyes rovatok összesen az egésznek					
	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o
I. Vagyonosok	A legalább 5 és több holdas birtokosok s ezek felnőtt fiaik; az 1 és több segéddel dolgozó önálló iparosok; a 10 és több korona I. vagy III. oszt. kereseti adót fizető önálló kereskedők; a 6 és több kor. IV. oszt. kereseti adót fizető köz- és magánisztitviselők és egyéb foglalkozásúak											
	443,606	55.8	352,022	44.2	795,628							82.0
II. Kispolgárok	A 2—5 holdas birtokosok és felnőtt fiaik; önálló iparosok segéd nélkül; önálló kereskedők 10 korona alatti I. vagy III. osztályu kereseti adóval; köz- és magánisztitviselők és egyéb foglalkozásúak 6 koronánál kevesebb IV. osztályu kereseti adóval											
	70,779	55.7	56,323	44.3	127,102							13.1
III. Munkások	A 2 holdon alóli földdel bíró és vagyontalan mezőgazdasági munkások és cselédek; napszámosok; házi cselédek és egyéb foglalkozásúak											
	22,397	60.6	14,555	39.4	36,952							—
	5,635	56.9	5,524	43.1	11,159							—
	28,032	58.3	20,079	41.7	48,111							4.9
	542,417	55.9	428,434	44.1	970,841							100.0
	A három rovat főösszege											

Látható e táblából, hogy az összes 970,841 választóból a vagyonos osztálynak jut 795,628 választó, azaz 82%-a a választóknak; a kisvagyoni polgárságnak már csak 127,102 választó, azaz 13·1% jut; és a munkásságra 48,111 vagyis csupán 4·9%-nyi választó jut. Kiket rövidít meg ez a választójog, az már innen is látható.

Azonban csak akkor ismerjük meg igazán annak rettenetes igazságtalanságait, ha összehasonlítjuk vele az összes 20 évesnél idősebb férfinépesség számát, vagyoni állapotát és nemzetiségi megoszlását, amint ez a 11. oldalon, a táblázatban látható.

Az összes 4.322,960 husz évesnél idősebb férfinépességből tehát *tehát ma választó 22·4%*, számszerint 970,841. És *nem-választó: 3.352,119 vagyis 77·6%!*

A mai nagykori férfiaknak négyötödrésze ki van zárva az állam jogaiból, habár az állam összes terheit viseli!

Ha a felnőtt férfinépesség anyanyelv szerinti megoszlását vizsgáljuk, úgy azt látjuk, hogy a 2.248,166 összes magyar polgárból ma választó: 542,417, vagyis 24·1%-a, nem-választó: 1.705,749, vagyis 75·9%-a az összesnek.

Az összes 2.074,794 nemzetiségi husz évnél idősebb férfiaktól ma

választó: 428,424, vagyis 20·8%-a,

nem-választó: 1.646,370, vagyis 79·2%-a az egésznek.

A vagyoni megoszlást véve alapul, az összes 4.322,960 husz évnél idősebb férfinépesség közül a vagyonosabb és gazdag osztályokhoz tartozó van 1.370,060 az összesnek 31·7%-a; ebből

választó: 795,628, azaz 58·1%

nem-választó: 574,432, azaz 41·9%.

Ez a 795,628 vagyonososztályú választó a mai választórendszerben az összes 970,841 választónak 82%-át teszi ki

A kisebb vagyonú és keresetű *kispolgári osztályhoz*

Az összes 20 éven felüli, irni-olvasni tudó és nem tudó, választó és nem választó férfiak száma együttvéve:

	Magyar		Nem-magyar		Összevéve		Az egyes rovatok összesen az egésznek %/o
	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o	
A vagyoni kategóriák megoszlása							
I. Vagyonosok							
A legalább 5 és több holdas birtokosok s ezek felnőtt fiaik; az 1 és több segéddel dolgozó önálló iparosok; a 10 és több korona I. vagy III. oszt. kereseti adót fizető önálló kereskedők; a 6 és több kor. IV. oszt. kereseti adót fizető köz- és magántisztviselők és egyéb foglalkozásúak	676,252	49.4	693,808	50.6	1,370,060	31.7	
II. Kispolgárok							
A 2—5 holdas birtokosok és felnőtt fiaik; önálló iparosok segéd nélkül; önálló kereskedők 10 korona alatti I. vagy III. osztályu kereseti adóval; köz- és magántisztviselők és egyéb foglalkozásúak 6 koronánál kevesebb IV. osztályu kereseti adóval	370,533	47.9	402,959	52.1	773,492	17.9	
III. Munkások							
A 2 holdon alóli földdel bíró és vagyontalan mezőgazdasági munkások és cselédek; napszármunkások; házi cselédek és egyéb foglalkozásúak	950,000	53.7	817,892	46.3	1,767,892	40.9	
Bányászati és iparforgalmi munkások	251,381	61.1	160,135	38.9	411,516	9.5	
Munkások összesen	1,201,381	55.1	978,027	44.9	2,179,408	50.4	
A három rovat főösszege	2,248,166	52.3	2,074,794	47.4	4,322,960	100.0	

tartozó 20 évnél idősebb férfiak *összes* száma 773,492, vagyis az egésznek (43 milliónak) 17·9%-át teszi. Ennek a 773,492 férfinak, ma csak 16·4%-a választó; ugyanis

választó 127,102, azaz 16·4%,

nem-választó 646,390, azaz 83·6%.

Ez a kispolgársághoz tartozó 127 ezer választó: *A jelenlegi választóknak csak 13·1%-át teszi!* Vagyis választó a vagyonos osztálynak *három ötöde*; a kispolgárságnak még egy-ötöde sem!

Legmostohább sorsban van a munkásság. Ugyanis a húsz évesnél idősebb munkások *összes* száma 2.179,408 vagyis az egész (43 millió) férfinépességnek 50·4%-a. A férfilakosságnak ezen felől ma

választó 48,111, vagyis 2·2%-a,

nem-választó 2.131,279, vagyis 97·8%-a

az egész munkásságnak!

A mai választórendszerben ez a 48,111 munkás-választó *csupán 4·9%-át foglalja le az összes választóknak*, akik természetesen nem képviselhették 800,000 vagyonos s főleg földbirtokos és magyar választóval szemben a munkásság érdekeit. Mert számuk, eloszolván az egész országban, elenyésző csöppséget jelent csupán.

A 2.179,408 munkásból magyar anyanyelvű 1.201,381 azaz 55·1% és nemzetiségi anyanyelvű 978,027, azaz 44·9%.

Foglalkozása szerint *mezőgazdasági* munkás 1.767,892 és *bányászati-iparforgalmi* munkás 411,516.

A mezőgazdasági munkásból ismét *magyar* anyanyelvű 950,000, azaz 53·7%; *nemzetiségi* anyanyelvű 817,892, azaz 46·3%.

Az ipari-bányászati, forgalmi munkásokból *magyar* 251,381, vagyis 61·1% és *nemzetiségi* 160,135, azaz 38·9%.

A mai választójog tehát kizárja az összes 20 évnél idősebb férfiak számának 77·6%-át a választójogból, kor szerint véve; kizárja továbbá *a magyarságnak 76%-át* és a

nemzetiségieknek 79%-át; végül kizárja a kispolgárságnak 84%-át; és a munkásságnak 98%-át! Ez az a „demokratikus” választójog, amelyet körömszakadtáig védelmeznek a „radikális, a népjogokat kiterjesztő” és az „értelmiség vezető szerepét” féltő parlamenti pártok. Igen, mert ez az „értelmiség” ma 82%-át teszi az összes választóknak *s a maga osztályérdekei szerint csinálhatta eddig a politikát.* Remélhetőleg ennek a bűnösen önző „értelmiségnek” aranykora és uralma napok múlva végleg letűnik. V

2. Ha most az értelmiség és foglalkozás megoszlása szerint vizsgáljuk a választók és kitagadottak arányát, akkor a következő eredményt kapjuk. Végyük először is az anyanyelvükön irni és olvasni tudókat, amint ez a 14. oldalon, a táblázatban látható.

Az összes 20 évnél idősebb férfínépességből irni-olvasni tud 68·6%, azaz 2.964,207; míg irni-olvasni nem tud 31·4%, vagyis 1.358,753. Az irni-olvasni tudók közül anyanyelvére *magyar* 1.820,410, vagyis 61·5% és nemzeti-ségi 1.143,797, azaz 38·5%!

Az irni-olvasni tudók közül választó 698,112, azaz 23·7%, nem választó 2.266,085, azaz 76·3%. A jelenlegi választók között irni-olvasni nem tudó egyén 192,729 van, amit leszámítottunk a választók számából.

Az irni-olvasni tudó 20 éven felüli férfiakból a vagyonos osztályra esik 34·9%, azaz 1.033,160; a vagyontalan munkás osztályra jut belőle 1.385,853, azaz 46·7% és a kispolgárságra lefoglal belőle 545,194, azaz 18·4%ot.

3. Foglalkozásuk szerint a jelenlegi választórendben *földbirtokos* 5 és több hold kiterjedésű birtokkal 560,902, azaz a 970,841 összes jelenlegi választónak 59·5%-a.

Az önálló iparosok összes száma 291,448 s ebbe bele vannak értve a külön iparigazolványnyal nem bíró önálló iparosok is. Az önálló iparosokból ma választójoggal bír 90,898, azaz 41·5%.

A 20 évnél idősebb férfiak közül az anyagiukban irni-olvasni tudók száma:

	Magyar		Nem-magyar		Összevéve		Az egyes munkák összegét az egésznek
	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o	
A vagyoni kategóriák megoszlása							
I. Vagyonosok	<p>A legalább 5 és több holdas birtokok s ezek felhítt fiai; az 1 és több segédvel dolgozó önálló iparosok; a 10 és több korona I. vagy III. oszt. kereseti adóval; köz- és önálló kereskedők; a 6 és több kor. IV. oszt. kereseti adót fizető köz- és magániszvtviselők és egyéb foglalkozásuknak -----</p>						
	618,535	59.8	414,625	40.2	1,033,160		34.9
II. Kiszolgáltatók	<p>A 2—5 holdas birtokok és felhítt fiak; önálló iparosok segéd nélkül; önálló kereskedők 10 koroná alatti I. vagy III. osztályú kereseti adóval; köz- és magániszvtviselők és egyéb foglalkozásuknak 6 koronánál kevesebb IV. osztályú kereseti adóval.</p>						
	315,791	57.9	229,403	42.1	545,194		18.4
III. Munkások	<p>A 2 holdon alóli földdel bíró és vagyontalan mezőgazdasági munkások és családok; napszármunkások; házi családok és egyéb foglalkozásuknak -----</p>						
	655,837	63.7	373,319	36.3	1,029,156		34.7
	230,247	64.5	126,450	35.5	356,697		12.0
	886,084	63.9	499,769	36.1	1,385,853		46.7
A három rovat fösszege -----	1,820,410	61.5	1,143,797	38.5	2,964,207		100.0

Az önálló kereskedők összes 82,665 számából jelenleg választójoggal bir csupán 55·8%, azaz 46,144 önálló kereskedő.

Az összes állami tényleges és nyugdíjas tisztviselők, altisztek száma 35,097, amiből ma választó 18,307, azaz 52·2%. A postai, távirdai, vasuti, állami gyári, a bányá- és kincstári birtokok tisztviselőinek száma 55,305, amelyből *választó 34·4%*, azaz 19,043. És a nem állami jellegű, törvényhatósági, községi, egyházi köztisztviselők s egyéb magántisztviselők 113,826 összes számából *választó 30·4%*, vagyis 34,585.

Az értelmiségi kereső osztályból, az ügyvédek, közjegyzők, orvosok, gyógyszerészek, mérnökök, községi és körjegyzők, lelkészek, segédlelkészek, tanárok, tanítók 62,716-ra rugó számából *választó 53,350*, vagyis 85·1%.

Ha az összes állami és nem állami köz- és magántisztviselőket, altiszteket és az értelmiségi osztályt együvé foglaljuk, úgy azt találjuk, hogy 266,944-re rugó összes számukból, jelenleg választó 125,285, azaz 46·5%! Ime az a híres, sokat emlegetett és sokat féltett „értelmi osztályok vezető szerepe“, melylyel a latifundiumos és klerikális osztályérdek *a saját önző politikáját* leplezi, ilyen mai valóságában!

III. A választójog különféle módozatai.

Vizsgáljuk meg már most, hogy a fölmerült sokféle választójogi reform-terv miként állja meg helyét, abból a szempontból, hogy a magyarság uralmát, állami és nemzeti egységét fentartsa; és a nemzetiségeket is egyenlő elbánásban részesítve, a magyar államnak egyenlő joggal biró tagjaivá tegye.

a) Ha a legalább egy és több holddal birók ruházatnának fel választójoggal, akkor egy ilyen földbirtokcenzus alapján az összes választók száma 1.378,000 volna; ebből magyar 552,403, azaz 40·1%; és nem magyar 825,597, vagyis 59·9%. *A föld-birtokcenzus így magyar szempontból lehetetlen. Egyszersmind igen szomorú statisztika ez, a magyarságnak inferioritásáról, a magyar föld birtoklásában. A magyar földnek felénél nagyobb része nem a magyar birtokosoké! Erdélyben pedig csak 25·8% a magyaroké!*

b) Husz korona összes egyenes állami adócenzus alapján, az összes választók száma volna 1.044,841; ebből magyar 585,356, vagyis 56% és nem magyar 459,485.

c) Tíz korona összes egyenes állami adó alapján az összes választók száma 2.014,004-re rugna, amelyből magyar 1.004,601 vagyis 49·9% és nemzetiségi 50·1%.

d) Bármely állami adónemből külön-külön fizetett legalább 8 koronás adócenzus alapján az összes választók száma 1.359,823, amelyből magyar 782,289 vagyis 57·5% és nemzetiségi 577,534 vagyis 42·5%.

e) És ugyancsak bármely állami adónemből külön-külön vett minimalis 6 koronás adócenzus alapján az összes választók száma 1.682,840, abból magyar 939,977, azaz 55·9% és nemzetiségi volna — 742,863, azaz 44·1%.

f) Ha pedig kombinálnók az értelmiségi, illetőleg foglalkozási, földbirtok- és adócenzust, akkor a *cenzusos legkedvezőbb* választójog alapján, feltételezve, hogy minden tisztviselő és állami, nem állami szolga is megkapná az értelmiségi szavazójogot, azonfelül szavazójogot nyernének a legalább 6 korona minimális III. vagy IV. osztályu kereseti adót, vagy házadót, vagy bányaadót, vagy tőkekamat és járadékadót fizető egyének és a legalább 1 kat. holdat biró földes gazdák: még e legkedvezőbb esetben is, az összes szavazók száma 2.365,398-ra rugna és abból magyar volna csupán 53·1%, vagyis 1.257,394.

g) Az értelmiségi és foglalkozási, továbbá adócenzus, az írás-olvasás tudásával kombinálva adna összesen 1.362,862 választót, amiből magyar 843,993 azaz 61.9% és nem magyar 418,869 vagyis 38.1%.

A mint látható, egyetlen cenzusos választási rendszer sem tudja megvalósítani azt az elvet, hogy egyenlő elvi alapon jogot adjon az ország mindenféle nyelvű rétegének és ugyanakkor teljes biztossággal fentartsa a magyar faj uralmát és a magyar állam egységét. Keresnünk kell tehát másféle módozatot.

IV. Magyar írás-olvasás tudásához kötött választójoggal biztosítható-e a magyarság uralma?

Az általános választójog egyforma gyűjtőerővel lobbantja lángra minden nemzet és nemzetiség *nemzeti öntudatát*, mert a belőle folyó tömegizgatás mindenütt közvetlen szuggesztív hatással pattantja ki, illetve teszi tudatosná a faji ösztön és nyelvi összetartozás nagy érzését, és ez összetartozás nagy erejének érzetét. Ez kétségtelen mindazon országok történetéből, amelyek eddig intézménynyé tették az általános választójogot.

Azt jelenti ez más szóval, hogy az általános választójog *tömöríti és egységesebbé, tudatosabbá teszi majd a magyarságot teljes egyetemében*; de várható ugyancsak az is, hogy *öntudatosabbá, vagyis a magyarság szempontjából veszedelmesebbé teszi a magyarországi nemzetiségeket is.*

Az öntudatosabb, egységesebb magyarság majd rohamosabb erővel törekszik valósággá tenni faji uralmát az országban; viszont a nemzetiségek is erősebbé fejlődven az általános választójog hatása alatt, erőteljesebben kísérlük

meg szeparatistikus s magyarelles politikájuk érvényre-
 jutását. Ezen törekvés ellensúlyozására pedig a magyar-
 ságnak, mint államalkotó-fajnak „nincs meg a föltétlen
számbeli tulsulya a vele szembenálló nemzetiségek fölött“. Vajjon nem volna-e hát jogos és helyes politika, ha nem
 adnók meg nemzetiségi honfitársainknak az általános
 választójogot a magyarsággal egyenlő alapon, hanem a
 magyar írás-olvasás és beszélés tudásához kössük azt?
 Természetesen, hallgatólag feltételezi ez az álláspont azt is,
 hogy a magyarul beszélő, író és olvasó nemzetiségi *leg-*
alább is kevésbé fanatikus ellensége a magyarságnak, mint
 a csak anyanyelvén beszélő nemzetiségi.

A magyar írás-olvasás tudásához kötött választójog
 gondolatának fölvetője és legerősebb, leghatározottabb kép-
 viselője báró Bánffy Dezső. Ő már 1903. február 15-én a
 „*Magyar Közélet*“-ben hirdette, 1905. augusztus 20-án a
 „*Magyar Hírlap*“-ban és most 1905. november 19-én
 nyiregyházi beszédében ujólag megerősítette az a gondo-
 latát, hogy csak a magyarul író s beszélő polgártár-
 sunknak lehet megadni a szavazati jogot. Mert „számolni
 kell a körülményekkel és gondoskodni kell arról, hogy az
 egységes magyar állam veszélyeztetve ne legyen. Feltét-
 lenül megköveteljük, hogy akár cenzusos, akár cenzus-
 nélküli választó csak az lehessen, *aki a magyar állam nyelvét*
szóban és írásban bírja“. Ugyanezt a gondolatot még
 élesebben és a nemzetközi *szocializmus ellen való védekezés*
 gondolatával kibővitve képviseli a „*Pesti Hírlap*“. Mivel
 tapasztalás szerint, sok aggodalmaskodó véleményt fejez
 ki, ide iktatjuk a „*Pesti Hírlap*“ 1905. december 2-iki
 cikkéből a következőket:

„Egyetlen szón fordul meg az egész választói reform
 és az egész válság kérdése, hogy megkapja a választó-
 jogot minden nagykoru férfi, aki magyarul írni és olvasni
 tud! Ha nem a magyarul írni és olvasni tudáshoz, hanem

általában csak irni és olvasni tudás főfeltételéhez köttetik a választójog megadása, akkor kétségtelen, hogy a kormány és király csak az államfentartó magyarságot akarja le-törni. S akkor az a célja az egész reformnak, hogy a nemzetközi és nemzetiségi elemeknek tulsulyra vergődésével megtörjék Magyarországon a magyarság hegemoniáját. És akkor ennek az egyetlen szónak kihagyása miatt minden magyar embernek meg kell akadályozni azt, hogy ily módon hajtsák végre a reformot.

Tiszta helyzet előtt áll király és kormány. A nemzet minden ajándék iránt bizalmatlan már, ami Bécsből jön. Tudja előre mindenki, mi következnek be, ha az általános választói jog csak úgy általában az írás-olvasás tudásához köttetnék. S tudja azt is mindenki, hogy mi történék, ha a „magyar“ szót közbeiktatják.

E szó nélkül ugyanis a magyar állam minden ellensége szavazati joghoz jutna s nem sokára az „állam“ szó elöl is eltörölnék a „magyar“ jelzõt. A Magyarországba bevándorlott, a haza fogalmát nem ismerõ, a magyar nemzetet nem tisztelõ s csupán átmenetileg itt tartózkodó nemzetközi elemeknek százezrei jogot kapnának ahhoz, hogy a magyar állam sorsa felett rendelkezzenek. S ezenfelül a magyarsággal ellenséges viszonyban álló nemzetiségek szintén százezrekkel szaporítanak ama szavazók számát, akiket nem kötvén a földhöz s az államfentartó magyarsághoz a szeretet, bármely nemzetellenes kormány a magyar nemzet és állam ellen megvásárolhatna vagy legalább is fölhasználhatna. Ily módon mesterségesen szaporíttatnának azok a választók, akik a magyar állam és nemzet ellenségeit küldenék be a magyar országgyűlésbe.

Aki ennek az eshetőségnek akarja kitenni Magyarországot, az ellensége az országnak. Aki a nemzeti magyar állam helyébe egy poliglott, internacionális államformát akar plántálni, az hazaáruló.

Ellenben a magyar választójog még serkentené nemzetiségeinket a magyar nyelv megtanulására. Mert akiket be akarunk venni a magyar nemzet egyenjogú tagjaivá, azokat magyarrá is kell tennünk.“

Igy beszél az egyik, ma igen népszerű áramlat, amelynek aggodalmaival és tiszteletreméltó törekvésből fakadó terveivel szembe kell néznünk.

Ami a nemzetközi szocializmust illeti, az ellen védekezni részben fölösleges, részben hiábavaló, mert lehetetlen dolog. A szocializmus történelmi erőknél, a modern gazdasági és közlekedési rendszernek, a modern nagyarányú géptermelési módszernek és a legalsó néprétegek kulturális-szociális felemelkedési törekvéseinek eredménye.

Természeti törvények kérlelhetetlen erejével, természeti erők ellenállhatatlanságával, legyőzhetetlenségével fejlődik az minden modern társadalomban. Következmenyei: a természeti erőforrások urainak: a földbirtokosok s bányauradalmak, valamint a tőke birtokosai uralmának ellensúlyozása és a *munkával való egyenjogúvá tétele*, sőt majdan alárendelése, illetőleg a termelés eszközeinek szociálizálás útján való helyesebb elosztása: a munkaerő birtokosai által: *eo ipso*, habár a távoli jövőben ugyan, mégis kikerülhetetlenek. A szocializmus ellen hadakozni tehát hasztalan fáradság is és oktalan is.

A magyar szocializmus *nemzetközisége* nem veszedelmes. Mert, amint a szocialdemokrata irány tényleges politikai jelentőséghez, vagy hatalomhoz jut, ki fog vetkőzni — nem nemzetköziségéből, — hanem „jelenlegi nemzetellenes“ irányából. Mert a magyar szociáldemokrácia *nem ellensége a magyar nemzetnek, amelynek tagjául vallja magát, ellensége csupán a mai jogfosztó és a szegényt kiszákmányoló állami rendnek!*

Nemzetközisége sem a magyar nemzet, sem a magyar

állam magyar jellegét tagadja meg. *Nemzetközisége egyáltalán nem tagadó, nem negatív, hanem pozitív.*

Pozitív szövetsége ez a munkásságnak, a munkásság érdekeinek nemzetközi védelmére és jogainak kivívására,

A munkásság ezen nemzetközisége egészen azonos a tőkének és a földbirtokosságnak nemzetközi szövetségével. Nemzeti és nemzetközi ipari kartellek, trustök, szindikátusok szövetségében kevés gazdag ember védi a maga érdekeit; a milliókat tevő munkásságnak is épen ilyen joga van érdekeinek védelmére, pl. a munkabérek letörése stb. ellen nemzetközileg szövetkezni.

A nemzetközi szocializmustól való félelem tehát egészen alaptalan. De ha alapja volna is e félelemnek, a magyar írás és olvasás tudása úgy sem nyujtana megfelelő biztosítékot a magyar állam egységének. Mert ha valaki nemzetközi és hazátlan érzületében, lelkében, gondolkodásában: azt nem teheti *s nem is teszi magyar hazafivá a magyarul beszélni, írni és olvasni tudás.* Akinek érzülete és gondolkodása idegen a nemzettől, az beszélhet, írhat magyarul, *sőt még ha magyarnak született is,* csak idegen a lelke ettől az országtól. Ezeknek a nemzetközieseknek hazafivá tételére csak egy mód van. Egyéni, családi, anyagi, társadalmi és kulturális érdekeik teljes kielégítésével kell őket idekötni. Hogy ebben az országban *jobb dolguk legyen, mint bárhol.* Mert csak az önhaszon és az egyéni érvényesülés útjának teljes biztosítása szolgáltathatja erős és szét nem szakítható szálait annak a belső és láthatatlan köteléknek, amely a napi élet szükségleteinek, apró és nagy érdekeinek milliónyi kötelékeivel a magyar államhoz fűzi, az itt kielégített és boldogulni tudó embereket.

Nem közigazgatási, állami és szolgabirói erőszakra és elnyomásra, nem külső összefoglalásra, hanem *belső organikus gazdasági, kulturális és társadalmi egységre* van szüksége a magyar nemzetnek. Azonban ezt csak az embe-

rek és a magyar politika *lelkének teljes átváltozása*, realisabb, becsületesebb és altruisztikusabb irányban való haladása hozhatja meg. Ebben az esetben a szoczializmus nem lesz bontó hatással a magyar államra. Sőt meggyőződésünk szerint — minden nyugati állam parlamentje bizonyítja ezt — a szoczializmusnak a mai viszonyok között is minél előbb a parlamentbe jutása kívánatos és szükséges. Mert a szoczialista párt jótékony nyomást fog gyakorolni a magyar állam gazdasági és kulturalis-szoczialis politikájára. A mindenkori kormányt arra szorítja, hogy a népszéles rétegei javáról *intenzívebben* gondoskodjék. Szerintünk tehát a szoczializmusnak a parlamentből való kiszorítása nemcsak nem szükséges, sőt egyenesen káros volna!

Több alapja van ellenben annak az aggodalomnak, amely az általános választójogtól a magyar állam egységét félti. Azonban itt sem fogadhatjuk el a magyarul beszélni, írni, olvasni tudást olyan fegyvernek és olyan eszköznek, amely alkalmas volna a magyarság uralmának fentartására és a magyar nemzet egységének s a magyar nyelv terjesztésének létrehozására. Mert a magyarul beszélésre és írás-olvasásra alapított „általános“ választójog a nemzetiségekkel szemben jóval rigorózusabb volna, mint az ötvenéves mai választójog ósdi, aránytalan és magas adócenzusa. Mert *jelenleg 305,523 olyan nemzetiségi választó van az országban, aki ezenzen alapján választó, bár magyarul beszélni, írni s olvasni épen nem tud. Ez a 305,523 nemzetiségi és a 47,879 írni, olvasni nem tudó magyar választóval együttesen: 353,402-re rugó írástudatlan választó, a magyar írás, olvasás és beszélés alapján elveszteni mai választói jogát.*

De ha még ez eset, a magyarul írás-olvasás rovására adott koncesszio esetében be nem következnek is, akkor sem fogadható el a választójog reformjának alapjául a magyar írás-olvasás tudása. Nincs is erre szükségünk a

magyarság uralmának biztosítása okából. Ugyanis a magyarság uralmát veszélyeztető nemzetiségi szavazók számának miként való megnövekedésére, a számok pozitívásával és elfogulatlanságával megadja a feleletet, a választói jog reformjára vonatkozólag gyűjtött statisztika kimutatása. A választási statisztika hivatalos kimutatása szerint, Magyarországon, a husz éven felüli férfinépeség összes száma: 4.322,960. Ez az összes férfinépeség megoszlik anyanyelv szerint a következőleg:

magyar anyanyelvű	2.248,166 ;	azaz	52.3%
német	494,350 ;	„	11.4%
tót	477,269 ;	„	11.0%
oláh	756,374 ;	„	17.4%
rutén	92,260 ;	„	2.1%
horvát	48,960 ;	„	1.1%
szerb	121,758 ;	„	2.8%
egyéb	83,823 ;	„	1.9%
Összesen: 4.322,960 ;		azaz	100.0%

Ez összegből Erdélyre esik:

magyar	215,504 ;	vagyis	32.6%
német	59,521 ;	„	9.0%
oláh	370,944 ;	„	56.1%
egyéb	15,307 ;	„	2.3%

Erdély összesen: 661,276 ; vagyis 100.0%

A magyarság többsége tehát az egész országban kétségtelen s a közel jövőben mint a husz éven felüli lakosság száma mutatja, erős kivándorlás nélkül, e számbeli többség meg is marad.

Még kedvezőbbé alakul a helyzet, ha általában az írni és olvasni tudók számát vizsgáljuk. Ugyanis a husz éven felüli összes magyar honos polgári férfi népességből írni és olvasni tud összesen 2.964,207, vagyis az egész husz éven felüli férfiak 68.6%-a. Ebből

magyar anyanyelvű 1.820,410; azaz 61·5%
 nem-magyar anyanyelvű 1.143,797; „ 38·5%

A nem-magyar anyanyelvűekből német 428,405, vagyis 14·4%; tót 339,713, vagyis 11·5%; oláh 219,587, azaz 7·4%; rutén 13,285, azaz 0·4%; horvát 35,764; vagyis 1·2%; szerb 69,297, vagyis 2·3%; egyéb 37,746, vagyis 1·3%.

A 2.964,207 irni-olvasni tudó husz évet meghaladott férfiből esik *Erdélyre* összesen 299,637. Ezen 299,637 férfiből magyar 148,639, vagyis 49·6%; német 53,800 vagyis 18%; oláh 95741, vagyis 32·0%.

Már most vizsgáljuk meg a *magyarul* irni és olvasni s beszélni tudók számát. Az összes husz éven felüli korban levő magyarországi férfinépességéből *irni és olvasni* s ezenfelül *magyarul is beszélni tud* összesen: 2.274,295. Vagyis magyarul tud az összes 4.322,970 husz éven felüli férfiaknak 52·6 százaléka. Ez az 52·6 százaléknyi vagyis 2.274,295 *magyarul tudó* husz éven felüli férfinépesség megszlik anyanyelve szerint így:

magyar anyanyelvű: 1.820,410, azaz 80·1 százalék.

nem-magyar anyanyelvű: 453,885 azaz 19·9 százalék.

A magyarul irni, olvasni és beszélni tudó husz éven felüli férfiakosságból esik *Erdélyre* 202,110, amely megszlik anyanyelve szerint a következőleg:

magyar 148,639 azaz 73·5 százalék; német 24,362 azaz 12·1 százalék; oláh 28,028, azaz 13·9 százalék, egyéb 1,081 azaz 0·5 százalék.

Ha tehát a magyar írás-olvasás és beszélés tudásához köttetnék a választójog, akkor a husz éven felüli korban levő 2.074,794 *nem-magyar anyanyelvű*, de magyar honos férfi népességéből csak 453,885 férfi kaphatna szavazati jogot, míg kirekesztetnék az „általános“ szavazati jogból 1.620.909 *nemzetiségi anyanyelvű* férfi és ezek között 689,912 *nemzetiségi anyanyelvű olyan, aki a maga anyanyelvén irni-olvasni tud.*

Durván ketté osztva: 8.588,834 főnyi magyar anyanyelvű polgári népességből, a magyar írás-olvasás tudása alapján *szavazójoggal birna 1.820,410* husz éven felüli férfi, azaz a népességnek *20·9 százaléká*; míg a 8.132,740 főnyi nem-magyar anyanyelvű összes anyaországbeli polgári népességből szavazati joggal csak 453,885 husz évét meghaladott férfi birhatna, azaz a nemzetiségi lakosságnak *5·5 százaléká*: szemben a magyarság *21 százalékával*! Hogy erre csakugyan nem lehetne ráfogni, hogy ez a nemzetiségeknek egyenlő jogot adna a magyarsággal: az kétségtelen!

Azonban nehogy igazságtalansággal vádoltassunk, maradjunk csak a választói érettség korát megközelítő férfilekosság számánál. Ebben, mint kitünt a csupán *magyar* írás-olvasás és beszélni tudás feltételéhez kötött választójog ugyanannyi magyar anyanyelvű polgárnak, azaz 1.820,410-nek adna választójogot, mint az írás-olvasás tudásától általában feltételezett választójog; de viszont megfosztana az államügyekbe való befolyástól 689,912 olyan nemzetiségi anyanyelvű husz évét meghaladott magyar honos polgárt, akik magyarul írni-olvasni nem tudnak ugyan, de a kiket az anyanyelvükön való írás-olvasás tudása különben a választójogosultságra kvalifikálna.

Az kétségtelen azonban, hogy a magyar szavazók arányszáma felszökkenne 61·5 százalékról 80·1 százalékra, vagyis a választójogoknak *négy-ötöd* része magyar volna s ennek megfelelően a képviselők *négy-ötöd* része is magyar lenne. Azaz a magyar írás-olvasás tudásához kötött választójog alapján a magyarság néhány képviselővel többet, a nemzetiségek pedig ennek megfelelően kevesebbet küldhetnének a parlamentbe, amely aránylag csekély szám, 30—40 képviselő, ha eleinte látszólagos nyereséget jelentene is a magyarság javára: *a valóságban igen-igen nagy veszedelemet zúdítana a magyarságra!*

Mert az a választói jogosultságra írás és olvasás tudása által kvalifikált, de a magyar nyelv nem tudása miatt a választójogból kirekesztett 689.912 nemzetiségi anyanyelvű, magyar honos polgár, aki a magyar állam, a magyar nemzet javáért személyes véradót és közvetlen és közvetett uton gazdasági szolgálatot teljesít, aki produktív munkájával gyarapítja a magyar nemzet vagyonát, aki a magyar állam minden terhét, kötelességét viseli: mint *jogfosztott* feltámadna a magyar állam ellen!

A nemzetiségi kérdés egész rettenetes vehemenciájával támadna fel és pedig jogosan támadna fel a magyar állam ellen. A magyar állam belső nyugalmát és a magyar nemzeti egység létrehozásának, a magyar gazdasági rendszer, a magyar nemzeti kultúra kifejlesztésének nagy és hosszú időt kívánó, sürgős munkáját a magyar nemzet: a nemzetiségi izgalmak, belső háborgások izgalmas kitörések miatt el nem végezhetné.

5) A választójogból kirekesztett 689,912 nemzetiségi magyar polgár jogfosztottsága minden kétséget kizáró bizonyossággal létrehozná: *a magyarországi összes nemzetiségek koalícióját és együttes támadását a magyar nemzet ellen.* Vajjon kibírná-e ezt a gazdaságilag, kulturailag gyenge és zilált viszonyok közt élő magyarság?

A választójogra kvalifikált nemzetiségek kirekesztése a választói jogból meghazudtolása volna a magyar történelem amaz évezredes tanításának, hogy minden magyar honpolgár tagja a magyar szent koronának.

A magyar nemzet egész történelméből, a magyarság összes nagyjainak munkálkodásából és a magyar faj természetéből folyó s ezer év által igazolt ama fenkölt *törekvéseket* hazudtolná meg a nemzetiségek kirekesztése a magyarul írni s olvasni nem tudás alapján, mely szerint a magyar állam politikája mindig arra irányult, hogy az egész magyar nép *egyenlő közvetlenséggel* jusson az állami

élet keretébe; az uralom befolyásolása, irányítása ne az egyes nemzetiségek, ne osztályok, ne töredékek kezében legyen, hanem a közszabadság és közhatalom az egész nép közkincese legyen éppen úgy, amiként az *egész nép viseli* a közhatalommal együtt járó, *állami kulturális és szociális terheket*.

Csakis az *általános, községenkint való egyenlő, közvetlen* és csupán az érettség korához s írás és olvasás tudásához kötött választójog helyezi a magyar állam közéletét, közszabadságát az egyedüli igazságos és alkotmányos alapra. Csakis ez a választójog keltheti fel a nemzetiségekben azt a megnyugvást, mely szükséges ahhoz, hogy a magyarság és nemzetiségei együtt, közös munkával foghassanak hozzá az egységes és magyar nemzeti állam *megalkotásához*.

Csakis az általános, egyenlő, közvetlen (csupán az írás-olvasás és kor által korlátozott) választójog erősítheti meg a nemzetiségekben és nemzetköziekben azt az érzést, azt a meggyőződést, hogy ők e hazának *szeretett, féltett és a magyarsággal egyenlő jogu fiai*. És csupán az egyenlő jognak és megbecsültetésnek érzete, meggyőződése válthatja ki belőlük a magyar állam-eszme iránti tiszteletet; erősítheti meg bennök az átlam intézményeihez való ragaszkodást; és fejlesztheti ki lelkükben amaz igen értékes meggyőződést, hogy ők a magyar nemzetnek aktív és egyenlő jogu, az állammal összeforrt tagjai.

A magyar írás-olvasáshoz kötött választójog, bármily indító okból származik is, szűklelkű, rövidlátó és nemzeti szempontból veszélyes, tehát oktalan politika volna.

Mert a magyar nemzet egységét elő nem készítene, a magyarság uralmának biztosításához hozzá nem járulna, mivel *nem tenné a nemzetiségeket a magyar államnak aktív és a jogokban, köteleességekben egyaránt érdekelt és egyenlő jogu, egyenlő befolyásu tagjaivá*. sőt éppen a jogfosztottság érzetével a magyarság ellen zudítaná fel az összes nemzeti-

ségeket. Békés együttes munkálkodást a magyar nemzet egységes, gazdasági és kulturális szervezkedése nagy munkájában lehetetlenné tenne.

A magyar írás-olvasás és beszélni tudás föltételéhez kötött „általános“ választójog nemesak nem felel meg a modern kor humanus szellemének, sem a kultur-állam méltóságának, sem a magyar nemzet ereje-tudatának és jövőjébe vetett rendületlen bizalmának; de mindezeket figyelmen kívül hagyva, tisztán *hasznossági szempontból* sem állhatja meg a kritikát. Rossz üzlet volna az e néven kapott *pillanatnyi* nyereség, tudniillik a magyar írás-olvasás alapján fölemelt magyar képviselők megszorodása. Mert hiszen pozitív tény az, *érzésbeli hajlandóság a döntő tényező itt*. A magyar nyelv tudása még nem tesz senkit hazafivá, amint bizonyítja ezt a nemzetiségi intelligencia is, amelynek egy része s a nemzetiségi agitatorok is *kitűnően tudnak magyarul*, de magyar hazafiságuk mégis sok kívánni valót hagy fenn.

Csak a helyes belátástól s a valóságnak higgadt megfontolásától függ azért, hogy ezt a *káros*, sőt *veszedelmes*, mert a magyarság ellenségeit szaporító és *egységes táborba tömörítő*, továbbá a magyar nemzeti egység nagy munkáját folytonos belső zavarokkal akadályozó politikát elejtsék azok, akik ma képviselik!

V. A korlát nélküli egyenlő választójog.

A politikai viszonyok alakulása, a magyar értelmiség és főleg az ipari munkásság erős mozgolódása, továbbá a királynak az általános választójog mellett tett nyilatkozata rákényszerítette a függetlenségi pártot is, hogy komolyan

foglalkozzék végre az általános választójognak, eddig csak kortesjelszól használt kérdésével. Sajnos azonban, ez a párt, mint a magyar állam életének minden szükségletét 38 éven át, úgy a választójogot is *pártpolitikája szemüvegén át nézi és a szerint mérlegeli, amint azt az ő pártja hatalmi törekvései előmozdítására kihasználhatja. Nem a nemzet egységének, a magyarság uralmának, a magyar kultúra fel-sőbbségének miként való biztosítása a függetlenségi párt vezető szempontja a választójog roppant jelentőségű problémájának megítélésénél: hanem az, hogy a nagy ígéretekből alól ne maradjon.*

Ezt a szempontját nyíltan kimondotta Kossuth Ferencz a „Budapest“-ben 1905. december 3-án és a „Magyarország“-ban 1905. december 9-én közzétett cikkeiben, hogy a függetlenségi párt nem azért áll az általános választójog mellé, mert azt a nemzeti haladás égetően szükséges eszközének tartja, hanem azért, „mert egy radikális többség nem utasíthatja vissza a népjogokat, amiket a király a népnek kínál!”

Erre az álláspontra helyezkedett a függetlenségi párt vezére, gróf Apponyi Albert pécsi, kolozsvári és máramarosszigeti beszédeiben. Ugyanezt vallotta Kossuth Ferencz már előbbi írásaiban is. Így a „Budapest“ című lap 1905. november 1-én megjelent számában azt írja Kossuth: „Az általános titkos választójog jelszava csak kieszt csalétek, nagy szemfényvesztés! Az országban a 24 éven felüli férfiak száma három millió nyolczszázkilenczvenöt-ezer. Kristóffy két millió hatszázhuszonegyezerre akarja növelni a választók számát, egy millió kétszázhetvenháromezer ember tehát joggal marad.

Továbbá van egy millió hatszázhatvankétezer husz éven felüli férfi, aki a mai törvények szerint ha van rá cenzusa, lehetne választó, a Kristóffy-féle általános szavazati joggal pedig nem lehet az.

Most nem irok a valódi általános választói jog mellett, vagy ellen, csak rámutatok arra, hogy az, amit a kormány általánosnak nevez, nem általános, s a végrehajtásánál még kevésbé lesz az.“

Ha tehát Kossuth Ferencz szerint nem általános a kormány választójog-tervezete, ugyan melyik a függetlenségipárt gondolata szerint az általános választójog? A feleletet megtaláljuk erre, a függetlenségipárt másik lapjában, az *Egyetértés* 1905. december 3. számában. Azt írja ott dr. Kmety Károly egyetemi tanár, az általános választójognak e párton egyik leghivatottabb képviselője: „Kristóffy korlátozása, az a primitív alaki szellemi cenzus, az *irni-olvasni tudás sem kell nekünk*. Ily korlátozás mellett, mely egymaga semmiképen sem garanciája a magasabb szellemi minőségnek és a politikai képességnek, nem beszélhetünk igazán általános szavazati jogról.

Az irni-olvasni tudás konstatálása, hivatalos ellenőrzése rendkívül körülményes eljárásokat tesz szükségessé és nagyon sok visszaélésre is fog vezetni. És vegyük csak fontolóra, hogy miféle fokozatai vannak az irni-olvasni tudásnak. A saját név kinos lepingálása és a betűk nehézkes felismerése is irni-olvasni tudás. A választók összeírási terminusa előtt *nyolcz napos* kurzusokban annyira a kortések is megtanítják a nagykorú polgárokat . . . *Legyen általános, egyenlő, közvetlen, községenkénti és nyilvános szavazati jog* . . . A magyar nemzetiségű honpolgárok politikai szupremáciáját nem féltjük az általános szavazati jogtól. *Ilyen aggodalmaskodás inkább rémlátásból és nem valóságos veszedelemből keletkezik.*“

Bátorkodom ellenkező véleményt vallani a tanár ur fenti állításával szemben! Vajjon csakugyan rémlátás-e a magyarság szupremáciáját félteni — *most, a mai kulturális és gazdasági viszonyok között*, mert ez a lényeges, — az általános, egyenlő és semmi korlátot nem ismerő választó-

jog behozatalától: próbáljunk pozitív feleletet kapni ismét a statisztikától. A választói statisztika szerint az összes huszonnégyszáz év feletti polgári férfinépesség száma 3.895,541. Ebből: magyar anyanyelvű 2.015,445, azaz 51,7% nem magyar anyanyelvű 1.880,096, azaz 48,3%. A magyar választók összes száma ezen kimutatás szerint, csak 135,349-el haladná fölül a nemzetiségi választókét. Másszóval a parlamentben ez úgy fejeződne ki, hogy a 213–220 magyar képviselővel szemben állana: 193–200 nemzetiségi és még 40 horvát képviselő!

Vajjon ezt akarná a függetlenségi párt felidézni?

De vizsgáljuk meg ezt a kérdést más oldalról is. Vegyük a husz év feletti polgári férfinépesség számát. A husz évet meghaladott magyar polgárok összes száma jelenleg 4.322,960. Ebből: magyar anyanyelvű 2.248,166; azaz 52,3% nem magyar anyanyelvű 2.074,794: azaz 47,7%. Vagyis a jelen esetben is csak 173,372 magyar anyanyelvű választóval volna több magyar választónk, mint nemzetiségi. A parlamentben ez ismét úgy fejeződne ki, ha a kerületek a népességnek megfelelően, egyenlően osztatnának be, hogy mintegy 213 magyar és 200 oláh, tót, szerb, német és 40 horvát képviselő volna a magyar parlamentben!

Vajjon elég merész volna ezt a függetlenségi párt megcsinálni — csupán azért, hogy oktalan, s minden államférfiúi előrelátást nélkülöző politikája következtében kátyuba jutott pártpolitikája szekerét ismét a könnyű, a munka nélkül való érvényesülés útjára segíthesse?!

Vajjon meg fogja csinálni ezt a korlát nélküli egyenlő választójogot az a függetlenségi párt, amely összes sajtójában azt hirdeti s legélesebben, legtöbbször a *Budapesti Hírlap*-ban (1905. decz. 3.) „a császár csak azért vetette fel a választójogot, mert a császári akarat uralmát szolgáló szétszórt szabadelvű párt helyébe: keres hatalmának további föntartására új alapot nemzetiségi területeken a császári

önkény.“? Vagy létezik ez a veszély, aminthogy ez állításnak van némi valószínűségi alapja s akkor az egyenlő és korlátlan választójoggal az alkotmány sáncaiba vitt nemzetiségi tömegek csak növelik ezt. Vagy ha nem létezik, úgy nem értjük meg a függetlenségi párt éles állásfoglalását az általános választójog ellen, 1905. februárjától 1905. november végéig; akkor állást foglalt ellene azért, hogy *kormányrajutása előtt* „alkudozási spatiumokat” tartson fenn a pártnak ismét a pártérdekek elősegítése céljából!

Azok azonban, akik a pártok hatalomra jutásának és bukásának nem érdekelt szemlélői, akik az összes pártokat nem öncélnak, csupán a *nemzet céljait szolgáló eszközöknek* tekintik, és akik szorongó aggodalommal lesik a *nemzet egyeteme haladásának biztosítását*: mindazok nem nyugodhatnak bele a korlátozatlan választójognak rögtön való életbe-léptetésébe. Nem fogadhatják el azt azért, mert a heterogén fajokat egyesítő magyar államban, nem volna meg minden rétegnek a szükséges arányú érettsége arra, hogy a politikai funkciókat helyes belátása szerint gyakorolja, viszont ezzel szemben már minden rétegben és minden fajban megvan az *ösztön és a vágy a tömegek uralmának biztosítására.* Olyan államban, ahol mint Magyarországon is, az összes polgári lakosságnak, a népszámlálási statisztika szerint, csak 51.4 százalék; míg a hat év-nél idősebb polgári népességnek csak 61.2 százalék; és a választói korhatárt meghaladott polgári férfinepességnek is csupán 68.6 százalék tud írni és olvasni saját anyanyelvén; és a hol az állam nyelvét beszélni, írni, olvasni 4.322,960 husz évesnél idősebb férfiből *nem tudja 2.048,665 férfi,* ebben az országban az egyenlőségi jogok tulzása, féld, alkalmat adna a nemzetiségi demagogiának az állam egysége elleni merényletekre.

Gondoljunk csak azokra, a kulturális szempontból

holt nemzetiségi tömegekre, amelyek ma a falvakban elszórva élnek *közömbösen* minden gazdasági és kulturális emelkedés iránt, kiknek lelke, gondolata a napi málé avagy burgonya és rozskenyér megszerzése és *a velök egy lakásban közösen élő tehene, lova* körül forog egy egész életen át: vajjon alkalmasak-e a választójogba való *rögtöni* bevételre csak azért, mert 24 éves himneműek? Vajjon a többlet-ígérés politikája, kiszolgáltatathatja-e, a maga érvényesülését, gazdasági és kulturális emelkedését öntudatosan munkálni tudó és határozott magasabb célzt követő értelmesebb elemeket: oly nagy analfabéta tömeg majorizálásának? Vajjon a többlet-ígérés kortespolitikája eldobhat-e egy olyan, a kulturális emelkedés szempontjából határozottan értékkel bíró eszközt, mint az írás-olvasás tudása: olyan országban, ahol 1.358,753 husz évnél idősebb férfi nem tud sem írni, sem olvasni?

Vajjon csakugyan értéktelen korlátot és küszöböt képvisel-e az írás-olvasás tudása Magyarországon, ahol a *husz* éven felüli összes polgári férfinépességből: az 1—2 holdon aluli földdel, házzal bíró törpe birtokosok (számuk 218,000), és ezek felnőtt, családtagjainak, továbbá a mezőgazdasági, ipari, bányászati munkásoknak, napszámosoknak, házi cselédeknek száma együttvéve: 2.179,408; amely szám, az összes 4.322,960 *husz* évnél idősebb férfi népesség számának fele, azaz **50.4%-a?!**

Ezen 50.4%-ból, vagyis 2.179,408 mezőgazdasági és ipari munkásból *írni-olvasni tud 1.385,853, azaz 63.5%*. Ez írni-olvasni tudó 1.385,853 munkásférfi, már csak $\frac{1}{2}$ -át: **32.0%-át** teszi az összes 4.322,960 *husz* éven felüli férfi népességnek!!

Más szóval, korlátozatlan választójog esetén a választók 50.4%-át, felét olyan vagyontalan munkások tennék, akiknek jó harmadrésze (36.5%-a) még írni-olvasni sem tud. Ha még az a 793,555 *analfabéta* vagyontalan munkás

szervezett ipari munkás volna, nem adna okot aggodalomra; de ez jórésztben mezőgazdasági munkás, mely elszórva él oly falvakban, jobbadán nemzetiségi területeken, ahol a nemzetiségi tanítón s papon kívül, itt-ott a jegyző és kerületi szolgabíró képviseli a kulturát és magyar államiságot. Az a lekicsinyelt írás-olvasás tudása tehát, épen az általános választójog elvének az életbe való átvitele első idején, megfelelő korlátot szabna nem az értelmes elemek, az értelmesebb ipari munkások elé, hanem a mindenki által elmaradottnak ismert analfabéta mezőgazdasági cselédek munkások elé. Igaz, hogy ez a korlát automaticé hull le az írás-olvasás megtanulása után, azonban ez, mivel később beálló folyamat, épen a kiindulásnál biztosítana bizonyos előnyt az értelmesebb rétegek javára; nem is említve, hogy a megtanult írás-olvasás is, mint a kulturális első lépcsőfokra való emelkedés szintén értékkel bír.

Az írás-olvasás tudásának mértékéül vétele az általános választójognak az életbe való átvitelénél, még más irányban is érvényesítené hatását. Nevezetesen a magyarság *számbeli többségének* kétségtelenné tételénél nagy befolyása lehet. Igazolja ez állítást ismét a statisztika. A *husz* éven felüli összes 4.322,960. férfiból magyar anyanyelvű 2.248,166, vagyis 52·3%; oláh 756,374 vagyis 17·4%. Ebből *Erdélyben* él összevéve 661,276 férfi, amely férfinépeség áll ismét 215,504 azaz 32·6%, magyarból; 370,944, azaz 56·1% oláhból; 59,521, azaz 9% németből és 15,307 egyéb nemzetiségűből. Korlátozatlan választójoggal az egész országban majdnem *egyenlő*; míg Erdélyben *két-harmad többségben* lenne a nemzetiségi választók száma.

És hogyan állanánk az írás-olvasás tudásához kötött választójoggal? Anyanyelvén írni-olvasni tud 2.964,207 husz évnél idősebb férfi, amelyből jut a magyar anyanyelvűekre 1.820,410 azaz már 61·5%, az előbbi 52·3%-kal

szemben; az oláhságra jut 219,587, azaz 7·4%, az előbbi 17·4%-kal szemben; a németekre esik 428,405 azaz 14·4% az előbbi 11·4%-kal szemben, amit szintén kedvező emelkedésnek tekinthetünk magyar szempontból is. De még feltünőbbben billen a magyarság javára a mérleg Erdélyben, ahol 299,637 irni-olvasni tudó husz évesnél idősebb férfiből 148,639 magyar, vagyis 49·6%, a választók fele lenne magyar, az előbbi korlátozatlan választójog 32%-ával szemben. Viszont az oláh választók száma leszállana 370,994-ről 95,741-re, vagyis 56·1%-ról csökkenne 32%-ra. A németek százaléka felemelkednék 9%-ról 18·0%-ra!

Ha pedig a 24 éves korhatárt tekintjük, ugy 3,895.541 férfiből:

magyar anyanyelvű	. 2,015.445 ;	vagyis 51·7%
német	„ . . 450.126 ;	„ 11·6%
tót	„ . . 433.445 ;	„ 11·1%
oláh	„ . . 684.265 ;	„ 17·6%
rutén	„ . . 84.193 ;	„ 2·2%
horvát	„ . . 44.154 ;	„ 1·1%
szerb	„ . . 108.194 ;	„ 2·8%

E népességből *Erdélyben* él: 600,070, a melyből ismét:

magyar anyanyelvű	195,078 ;	azaz 32·5%
német	„ 54,791 ;	„ 9·1%
oláh	„ 336,436 ;	„ 56·0%

Ez állapottal szemben a 24 éven felüli *irni-olvasni tudó* 2.621,894 összes férfinepességből:

magyar anyanyelvű	1.608,770 ;	vagyis 61·4%
német	„ 387,440 ;	„ 14·8%
tót	„ 301,965 ;	„ 11·5%
oláh	„ 188,599 ;	„ 7·2%
rutén	„ 11,139 ;	„ 0·4%
horvát	„ 31,543 ;	„ 1·2%
szerb	„ 59,445 ;	„ 4·3%
egyéb	„ 32,984 ;	„ 1·2%

Ebből Erdélyre jut 263,461 férfi, a mi a következő megosztást tünteti fel anyanyelve szerint:

magyar	131,305 ;	azaz 49·8%
német	49.298 ;	„ 18·7%
oláh	81.616 ;	„ 31·0%
egyéb	1.242 ;	„ 0·5%

Győződjék meg kiki saját összehasonlításából, mennyivel kedvezőbb kiindulási arányt ad a magyarság szempontjából az anyanyelven való írás-olvasás tudásához kötött választójog, mint a korlátozatlan választójog.

Az itt elmondott s többféle szempontot feltáró tényekkel szemben hasztalanul hozzák fel azt az ellenvetést, hogy az írás-olvasás tudása nem fokmérője az értelmességnek; „nyolcz nappal az összeírás előtt megtanítja azt a kortes;“ és hogy „sok ember van olyan, aki írni-olvasni nem tud ugyan, de mint az írni-olvasni tudónál értelmesebb, szavazásra képes.“

Mert ha a kevésbé értelmes ember is meg tudja hamarosan tanulni „a kortestől az írás-olvasást, akkor az értelmesebbje még rövidebb idő alatt elsajátítja azt s akkor nincs akadálya, hogy az elemi ismeretekkel gazdagabban gyakorolja szavazati jogát. És nem hajolhatunk meg a korlátozatlan választójog hiveinek argumentálása előtt más okból sem.

Ha a választójognak 10—15 év múlva való megvalósításáról volna szó, kapcsolatban az ingyenes, kötelező állami népoktatással: akkor szívesen elállhatnánk az írás-olvasás tudásának feltételétől. Mivel azonban az általános választójognak életbe kell lépnie hamarosan: a politikailag ellenséges, a kulturális szempontból ma még akadályt képviselő analfabéta tömegekkel szemben, semmiképen nem tartjuk elejthetőnek azt a kezdetbeli előnyt és számbeli erőt, amelyet az írás-olvasás cenzusa a magyarságnak épen a kiindulásnál nyújt. Annyira erősnek tekinthető-e a magyarság, hogy

ne volna szüksége az így önként kínálkozó előny kihasználására? Annyira egységesnek tudjuk a magyar nemzetet, hogy ilyen rendkívüli koncessziókat tehetnénk jóhiszemű doktrinereknek, elvi dogmatikusoknak, avagy lelkiismeretlen kortes-politikusoknak? Ezt bizonyára senki nem állithatja, aki ismeri az erőviszonyokat. Sőt, igenis jól ismert tény az, hogy a magyarság rászorult a kínálkozó minden előny kihasználására. Önként nyújtja ez a helyzet az utolsó alkalmat a magyarságnak arra, hogy amíg a magyar faj számbeli többsége ily értelmi cenzus által biztosított, mialatt a következő évtizedben kulturfokozatban utóléri a magyarságot nemzetiségei: *azalatt az idő alatt a magyar állam energikus és reális gazdasági politikával; erőteljes közegészségügyi és szociális organizációval; nagyszabású, és tartalmas, kultur-politikával annyira megerősítse a magyarság értelmi felsőbbiségét, biztosítsa számbeli többségét és gazdasági, társadalmi egységét, hogy a magyarsággal együtt emelkedő és fejlődő nemzetiségek ne veszélyeztethessék többé azt.*

Mással, a most írás-olvasás tudásához kötött választójoggal kínálkozó előny, — *ha az ellenőrzés az összeírásoknál kellő lelkiismeretességgel történik,* — elégséges arra, hogy amíg a magyarság belső gazdasági és kulturális uralmát s talán teljes egységét kifejleszti, biztosítja: addig a magyarság politikai többségét fentartsa és így az állam egységét megóvja; *elégséges, tehát szerintünk arra ez az így nyert erőttöbblet, hogy fentartsa a magyarság és nemzetiségei között a hatalmi egyensúlyt, mindaddig, amíg a magyarság uralmának sulya: a külső számbeli többséggel és a belső gazdasági és kulturális felsőbbiséggel és egységgel minden irányban egészen biztosítottatik.*

És ezt az előnyt a magyarság annál inkább kihasználhatja, mert az általános választójog nagy elvét s annak lényegét nem sérti; mert a legszigorubbán vett igazságnak

és becsületesen felfogott egyenlő elbánásnak megfelel; mert egyformán kizárja az anyanyelvén irni-olvasni nem tudó magyart és nem-magyart a választójogból; egyforma elv alapján automaticæ fogadja be a választójogba mind a magyart, mind a nem magyart, aki a kívánt értelmi cenzust megüti.

Az általános választójog nagy modern elve diadalmaskodik itt bizonyos, időleges korrekcióval!

És ugyanakkor a magyar állam egysége kozkáztatva nincs; sőt a teljes belső egység kialakulására kellő idő marad!

VI. Az általános választójog elvén alapuló választórendszer.

Fejtegetéseink során bebizonyult, hogy a választójog sokféle módzatai közül eddig egyik sem alkalmas arra, hogy hármias nagy szempontunkat minden sérelem nélkül átvigye az életbe, az élő valóságba. Hogy t. i.: 1. élő valósággá tegye az általános választójog nagy modern elvét, a legszigorubbán vett igazságosság és az általános választójog lényegének megsértése nélkül; 2. hogy biztosítsa a magyarság uralmát és állami egységét a parlamentben és parlamenten kívül a nemzetiségek sérelme, elnyomása nélkül; 3. hogy egyenlő elbánásban, testvéri szeretetben részesítse a nem-magyar anyanyelvű magyar polgárokat vagyis azonos elv és mérték alapján zárja ki az alkotmány kereteiből a magyar és nem-magyar anyanyelvű magyarországi polgárokat; illetőleg azonos elv alapján, *automaticæ* fogadja be a választójogba a magyart és nem-magyart.

Ezt a hármias nagy szempontot nem tudja megvalósítani a mai választói rendszer, mely a legnagyobb aránytalanságokon nyugszik; nem tudja ezt életre hívni egy

földbirtok-cenzus, ha a legalább *1 kath. holddal* bírók és feljebb, választójoggal ruháztatnának fel, mert ebben az esetben 1.378,086 összes választóból: csupán 40,1 százalék, vagyis 552, 403 választó volna magyar és így veszélyeztetve volna az állam egysége. A magyar állam egységét veszélyeztetné; az általános választójog és az egyenlő elbánás elvét sértené: az a kombinált választói rendszer, amely az értelmi foglalkozásuaknak, az összes köz- és magántisztviselőknek, önálló iparosoknak, kereskedőknek, továbbá a legalább 10 katasztrális holddal bíró földbirtokosoknak, valamint a legalább 10 korona harmadik vagy negyedik osztályú kereseti adót, vagy házadót, vagy bányaadót, vagy tőke-kamat és járadékadót fizetőknek adna választójogot, mert ebben az esetben az összes választók száma 1.160,375 volna a husz éven felüliek közül és ebből csak 647,782 azaz 55,8 százalék volna a magyar. Ha pedig *ugyanezen rétegeknél* leszállítódnék a bármely állami egyenes adóból fizetett cenzus-alap *6 koronára*, illetőleg *1 katasztrális holdra*, ezen adócenzus alapján választójogot nyerne 2.098,454 választó, husz éves korhatáron felől, akik közül ismét 1.041,853, vagyis 49,7 százalék volna magyar választó. Hasonló kedvezőtlen volna a többi cenzusos választórendszer is.

(Néhány más módozat látható még a mellékelt I. számú statisztikai ábrán a 40. lapon.)

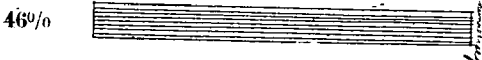
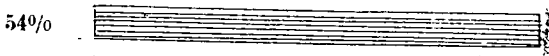
Mindenik esetben, egy aránylag kicsiny számú kiváltságos *vagyonos* töredék kezében volna a választójog. És nem érvényesülne az általános választójognak azon nagy modern elve, hogy aki közvetve vagy közvetlenül viseli az állami élet terheit, aki produktív munkájával hozzájárul a nemzeti vagyon és nemzeti kultúra gyarapításához: az, egyenlő közvetlenséggel fojthasson be az államügyei intézésébe és egyenlő elbánás, sértő megkülönböztetés nélkül lehessen egyenlőjogu polgára e hazának.

I. sz. ábra.

Az új választó-rendszer módozatai, cenzus- leszállítás és az általános választójog alapján.

A cenzusnak 10 koronára és 5—10 kat. holdra való leszállítása esetén az összes választók száma volna 1.356,000; ebből: 53·60/0, vagyis: 726,816 magyar választó. 46·40/0, vagyis: 629,184 nem-magyar választó.

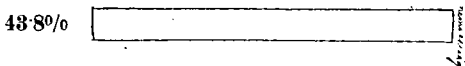
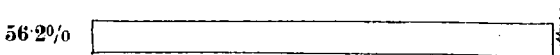
A cenzusnak 8 koronára és 5—10 kat. holdra való leszállítása esetén, az összes választók száma volna 1.387,000; ebből: 540/0, vagyis: 748,980 magyar választó. 460/0, vagyis: 638,020 nem-magyar választó.

A cenzusnak 6—10 koronára és 1—5 kat. holdra való leszállítása esetén, az összes választók száma volna 1.986,000; ebből 500/0, vagyis: 993,000 nem-magyar választó és 993,000 magyar választó.

A 6—10 koronás tiszta adócenzus alapján az összes választók száma volna 1.401,000; melyből 57·30/0, vagyis: 802,778 magyar választó, 42·70/0, vagyis: 598,227 nem-magyar választó.

A jelenlegi választójog 1.049,000 választóval, amelyből 56·20/0, vagyis: 589,738 magyar választó, 43·80/0, vagyis: 459,268 nem-magyar választó.

61.4%

38.6%

Általános választójog irni-olvasni tudással 2.622,000 választóval, amelyből: 61.4 %, vagyis: 1.608,770 magyar választó. 38.6%, vagyis: 1.013,124 nem-magyar választó.

51.7%

48.3%

Általános választójog 3.895,541 választóval, melyből: 51.7%, vagyis: 5.012,445 magyar választó. 48.3%, vagyis: 1.880,096 nem-magyar választó.

És nem őrizné meg e választójogrendszerek egyike sem automatikus sulylyal: a magyar állam egységét sem.

Hasonló hibái volnának a magyar írás-olvasás tudásához kötött szűkkörű és elfogult, avagy a másik túlzásba eső, az egyenlőségi jogot, minden határ nélkül, doktrineralapon kiterjesztő korlátozatlan választójog rendszerének is. Egyik kizárná a nemzetiségi anyanyelvű magyar honos polgárokat és felbőszítené a jogfosztottakat az állam ellen; viszont a másik, korlátozatlan nemzeti túlsúlyával veszélyeztetné a magyarság értelmi vezetését és állami egységét.

A két túlzás között megadja az arany középutat az anyanyelven való írás-olvasás tudásától feltételezett általános választójog.

Ebben megvalósul az az elv, hogy minden állampolgár politikai joggal bíró aktív tagja a magyar államnak, aki a saját anyanyelvén irni-olvasni tud: azaz értelmi érettségének ezzel minimális és primitív tanujelét adja.

Megvalósul ebben az esetben, a magyar állam egységének és a magyar faj uralmának nagy és igen fontos elve is, és pedig természetesen, menten minden mesterségesen készített rendszertől, korláttól.

És érvényre jut a *jogegyenlőség* és *egyenlő elbánás* gondolata is. Bizonyítékát adja a magyar nemzet annak, hogy szeretett és féltve őrzött fiának tartja az ország minden lakosát anyanyelvére való tekintet nélkül; és *megbizik mindenikben annyira, hogy hátsó gondolat, avagy tartózkodás nélkül befogadja az alkotmány várába, részesévé teszi, minden elfogultság, minden megkülönböztetés nélkül és egyforma igazságos elvi alapon őket a magyar állam életének.*

Ez a választójog a 24 éves korhatárt megállapítva és összehasonlítva a husz évnél idősebbek és a magyarül írók-olvasók számával, a következő megoszlást mutatja:

Anyanyelv	A jelenlegi választók		A 24 éven felüli új választók	
	s z á m a	%-a	s z á m a	%-a
Magyar	589,738	56.2	1.608,770	61.4
Német	133,127	12.7	387,440	14.8
Tót	119,644	11.4	301,965	11.5
Oláh	117,468	11.2	188,599	7.2
Rutén	30,980	2.9	11,139	0.4
Horvát	12,107	1.2	31,543	1.2
Szerb	29,512	2.8	59,445	2.3
Egyéb	16,400	1.6	32,984	1.2
Összesen	1.048,976	100.0	2.621,894	100.0
Ebből Erdélyre jut:				
Magyar	45,958	54.2	131,305	49.8
Német	12,216	14.4	49,298	18.7
Oláh	26,412	31.2	81,616	31.0
Egyéb	179	0.2	1,242	0.5
Összesen	84,765	100.0	263,461	100.0

Ezen új választási rendszer szerint, a 24 évesnél idősebb férfiaknak adván választójogot, anyanyelv szerint megoszluk a választók összes: 2.621,894 főnyi száma:

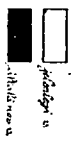
magyar: 1.608,770; azaz 61·4%,
nem-magyar: 1.013,124; azaz 38·6%.

A *jelenlegi* cenzusos választórendszerben van
magyar választó: 589,738; azaz 56·2%,
nem-magyar választó: 459,138; azaz 43·8%.

Az írás-olvasás tudásától feltételezett új választórend-
ben tehát megkétszereződik a nemzetiségi és megháromszorozódik
a magyar választók száma! Mégis, ennek ellenére, a magyar
választók százaléka felemelkedik 56·2%-ról: 61·4%-ra, amint
ezt a mellékelt II. számú statisztikai ábra is feltünteti.

Az egyes nemzetiségek között a *jelenlegi* és az általános választójog alapján létrejött *új választási rendben* a következőleg oszlik meg a választók száma:

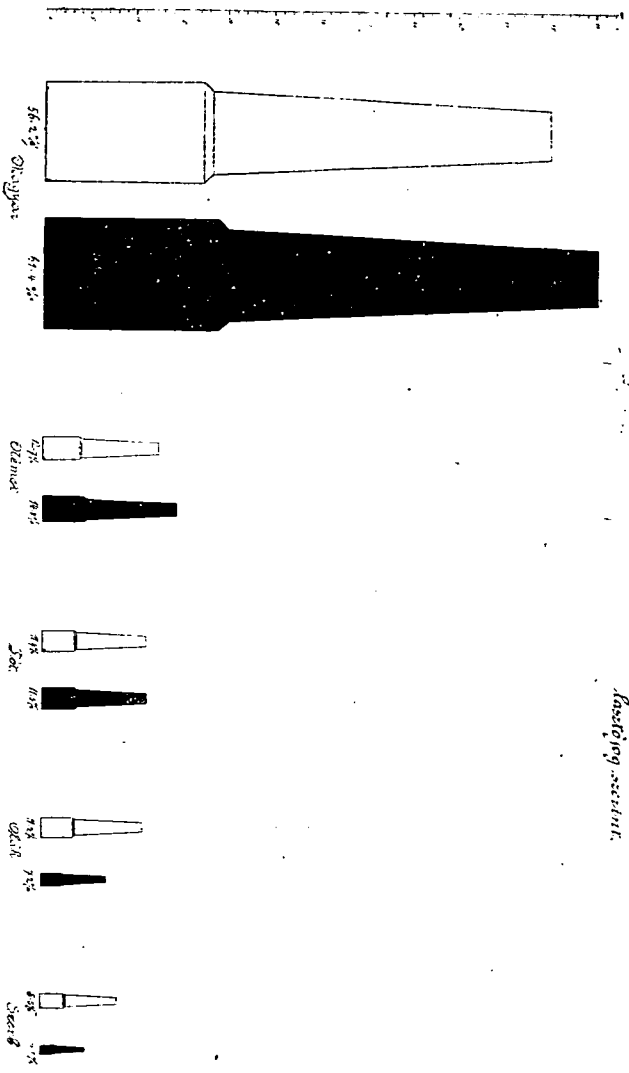
Anyanyelv	A magyarul beszélő, író-olvasó, 20 évnél idősebb férfinepesség		Az anyanyelven írni-olvasni tudó férfiakból a			
			legalább 20 évesek		legalább 24 évesek	
	s z á m a	0/0-a	s z á m a	0/0-a	s z á m a	0/0-a
Magyar	1.820,410	80·1	1.820,410	61·5	1.608,779	61·4
Német	221,767	9·8	428,405	14·4	387,440	14·8
Tót	103,139	4·5	339,713	11·5	301,965	11·5
Oláh	61,623	2·7	219,587	7·4	188,599	7·2
Rutén	6,930	0·3	13,285	0·4	11,139	0·4
Horvát	16,715	0·7	35,764	1·2	31,543	1·2
Szerb	21,261	0·9	69,297	2·3	59,445	2·3
Egyéb	22,450	1·0	57,746	1·8	32,984	1·2
Összesen	2.274,295	100·0	2.964,207	100·0	2.621,894	100·0
Ebből Erdélyben:						
Magyar	148,639	73·5	148,639	49·6	131,305	49·8
Német	24,362	12·1	53,800	18·0	49,298	18·7
Oláh	28,028	13·9	95,741	32·0	81,616	31·0
Egyéb	1,081	0·5	1,457	0·4	1,242	0·5
Összesen	202,110	100·0	299,637	100·0	263,461	100·0

II. sz. ábra

El nemzetiségű előfelvétel a magyar lakosság és az általános né-

vezetőség szerint.

Azt jelenti, ez az ábra, hogy a jelenlegi választók között: ezer választóból csak 562 magyar választó van és 438 nemzetiségi választó; viszont az általános választójog alapján létrejövő új választó rendszerben már minden ezer választó közül 614 magyar választó és csak 386 nem magyar választó lesz.

Amint látható, az új választó-rend kedvező minden nemzetiségre, mert mindenike választóinak számát tetemesen megszorítja anélkül, hogy a magyarság uralma gyengülne, sőt épen ellenkezőleg, erősödni fog. A mai és új választórendben a magyarság és nemzetiségei arányát ábrázolja a mellékelt III. számú statisztikai ábra, a 46. lapon.

Az írás-olvasás tudásától feltételezett új választó-rend azonban kénytelen lesz engedményt tenni a jelenlegi választórendnek. Ugyanis 192,729 jelenlegi választó nem tud írni-olvasni egyáltalán; ebből magyar anyanyelvű 47,879, azaz 24,8%; és nemzetiségi anyanyelvű 144,850, azaz 75,2%. Nehogy az új, jogkiterjesztő választórend a meglévő jogok elkobzásával kezdődjék, törvényesen kell ezek számára biztosítani a választójogot maximalis 2 évre, azzal a kikötéssel, hogy addig az írás-olvasásnak jobbadán technikai ügyességét elsajátítani tartozzanak. Aki ezen 2 év alatt az írás-olvasást el nem sajátítja, az már nem vétetik fel az 1909. évre szóló választói névjegyzékbe. Aminthogy az, a köz minden vesztesége nélkül bátran ki is hagyható.

Az írás-olvasás tudása ugy állapítandó meg, hogy írni-olvasni tudónak tekintetik az, aki ebbeli tudását 1. iskolai bizonyítvánnyal igazolja; 2. aki az általa választott bármely nyelvű nyomtatott szövegből, minimalis 600 betűt leírni tud, az e célból kiküldött 3 hatósági személy szemelátára!

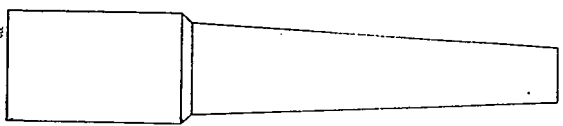
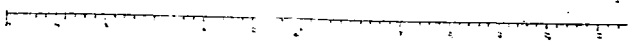
Sajnos, ezen kívül még egy engedményt kell kérnünk az új választórend rovására. Azonban ezt is csak időlegesen, azaz 10 évre csupán.

Az új parlamenttől azt reméli s várja mindenki, hogy ez a nép szükségleteinek kielégítését fogja mindenekelőtt való dolognak tartani. Azt várjuk, hogy az új népparlament praktikusabb, realisabb gazdasági, kulturális és szociális politikát folytat, nem hasonlót ahhoz, amit csinált

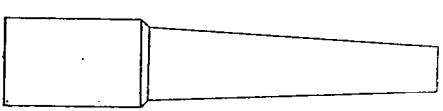
Magyarországi ércművelés

□ Jelölés
■ Ércművelés

Ércművelési helyek

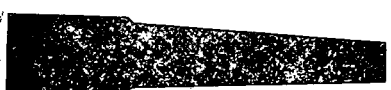
Magyar
562

Ércművelés
433

Magyar
674

Ércművelés
386

A jelenlegi választórendszerben minden ezer választó között magyar választó van 562 (s nem-magyar választó van 433 Az irás-olvasás, tudásai feltételezett új választórendszerben már minden ezer választó között 614 magyar választó és csak 386 nem magyar választó lesz.

40 éven át a nemes urak kaszinó-parlamentje. Azt reméli minden komoly ember, hogy a pártok elválasztó hatása, a pártküzdelmek ütköző köve nem a 48 és nem a 67 marad tovább is; egyik támadva, a másik védve a közjogi alapot s a közben a két nemzetpusztító dologtalan párt csupa negatív dolgot művelvén: elpocsékolja a nemzet erejét, idejét, érdeklődését, hasznosabb dolgoktól: hanem alkalmazkodik az új képviselőház az ő iparos, kereskedő, gyáros, mérnök, munkás, orvos, természettudós, gazdasági képviselőivel az élet szükségleteihez, Elsősorban a nemzet gazdasági önállóságát, iparát, kereskedelmét fogja megteremteni s hus

Félni lehet azonban a választók összetétele miatt, hogy ez a realisabb életfelfogás rögtön nem, hanem csak hosszabb idő múltán fog kifejlődni. Ez pedig a magyar nemzet jövő létére káros és veszedelmes volna. Siettetni kell tehát annak kifejlődését mesterségesen. Azaz, a városi iparos, kereskedő és értelmileg fejlett elemeknek nagyobb politikai befolyást kell biztosítani 10 évre! A mellett, hogy ez erősíti s emeli a magyar választók százalékát: egyszersmind hatalmas erővel lendíti az egész országot a fokozott gyár-
ipar-teremtésre s vidéki nagyiparos-kereskedő városi középpontok létrehozására!

A reális gazdasági és szociális politika iránt több érzékkel bíró és a nemzet szükségleteit világosabban látó városi lakosság és ipari munkásság erős politikai befolyásával reális gazdasági és kulturpolitikát fog csinálni. Indokolttá teszi ezt az álláspontot az a körülmény, hogy az összes 24 éven felüli írni-olvasni tudó férfinépességének fele, 46,7%-a vagyontalan munkás. Ha ez, iparos, szervezett munkás volna: nem volna semmi ok aggodalomra, mert a szervezett ipari munkásságnak megvan a maga nemzetközi mértéke és gazdasági-kulturális nagy célja: elsősorban a gazdasági boldogulásban, kellő munkabérben, munkás-lakásokban, munkásbiztosításban, a közegészségügynek ri-

gorozus állami ellenőrzésében; a kulturális szükségleteket kielégítő iskolák, népkönyvtárak, népegyetemek, alsó-, középső-, felsőfokú ipari és kereskedelmi iskolák követelésében!

A mi munkásainknak jó két-harmada 886,000-ból: 656,000 szervezetlen mezőgazdasági munkás! Aki idővel szervezkedni fog ugyan; de félő, egyelőre aligha fogja magát kivonhatni egyfelől a klerikális, másfelől a naczionalista demagogia improduktív politikája alól. Hogy ez még ne történhessék könnyű szerrel: azért szükséges, hogy azon nagyobb városoknak, amelyekben az ipar és kereskedelem és értelmiség erősebb — hangsúlyozom, nem az alföldi szinmagyar nagy falvakra gondolok, azoknak több szavazat: kevesebb szavazónak több kerület biztosítsék 10 évre, mint a falusi kerületeknek! Ily módon remélhetőleg a praktikusabb, realisabb, józanabb életfelfogással, tisztább látással bíró városi lakosság kiküszöböli az improduktív közjogi politikát a parlamentből jó hosszú időre!

*

Ha a jelenlegi és új választó-rend nemzetiségi csoportjainak ismertetése után most már azt óhajtjuk megtudni, hogy . . .

vajon miként oszlik meg *vagyonosság szerint* a *husz* évnél idősebb irni-olvasni tudó 2.964,207 főnyi férfinépesség, ugy, számításom után, a következő feletet adható:

A vagyoni kategóriák megoszlása	Magyar		Nem-magyar		Összevéve		Az egyes rovatok összegei az egésznek o/o
	szám	o/o	szám	o/o	szám	o/o	
I. Vagyonosok							
A legalább 5 és több holdas birtokosok s ezek felnőtt fiaik; az 1 és több segéddel dolgozó önálló iparosok; a 10 és több korona I. vagy III. oszt. kereseti adót fizető önálló kereskedők; a 6 és több kor. IV. oszt. kereseti adót fizető köz- és magántisztviselők és egyéb foglalkozásuk	618,535	59·8	414,625	40·2	1.033,160		34·9
A 2—5 holdas birtokosok és. felnőtt fiaik; önálló iparosok segéd nélkül; önálló kereskedők 10 korona alatti I. vagy III. osztályu kereseti adóval; köz- és magántisztviselők és egyéb foglalkozásuak 6 koronánál kevesebb. IV. osztályu kereseti adóval... ..	315,791	57·9	229,403	42·1	545,194		18·4
A 2 holdon alóli földdel bíró és vagyontalan mezőgazdasági munkások és cselédek; napszámosságok; házi cselédek és egyéb foglalkozásuak	655,837	63·7	373,319	36·3	1.028,956		34·7
Bányászati és iparforgalmi munkások	230,247	64·5	126,450	35·5	356,897		12·0
Munkások összesen	886,034	63·9	499,769	36·1	1.385,853		46·7
A három rovat főösszege	1.820,410	61·5	1.143,797	38·5	2.964,207		100·0

A husz évesnél idősebb férfinépeiségből tehát anyanyelve szerint *magyar*: 1.820,410, az egésznek 61·5%-a; ebből a magyar férfilakosságból a közép- és magasabb jövedelmű osztályhoz tartozik 618,535, azaz 33·9%; *kispolgár* 315,791, azaz 17·4%; és *munkás* 886,084, azaz 48·7%, a munkásosztályból csak 230,247, vagyis 26·5% ipari és bányai munkás, ami erős kifejezője annak, hogy a magyarság ipari tekintetben mennyire hátramaradott és szegény ország.

Ha az irni-olvasni tudó választók számát nemzeti-ségre való tekintet nélkül, csupán *vagyonossága szerint* osztjuk fel, úgy azt látjuk, hogy a 2.964,207 férfiből a *vagyonos osztályhoz* tartozik 1.033,160, azaz csak 34·9%; a *kispolgársághoz* sorakozik 545,194, vagyis 18·4%; és *vagyonatlan munkás*: 1.385,853, vagyis 46·7%!

Ez a néhány számadat minden szónál szomorúbban és megdöbbenőbbben elmondja Magyarország *rettenetes gazdasági viszonyait!*

Ime, itt van egy agrárius ország, melyben kereső felnőtt fiainak *fele vagyonatlan munkás!* És pedig *nem ipari munkás, hanem mezőgazdasági munkás és béres, aki keres évente 360—400 koronát összesen* és ebből kell eltartania átlag 4—6 tagu családot! Itt van ez a szegény ország, melynek keresete, kenyere, házassága, születése, halála, egészsége, betegsége: *a szelek járásától és májusi esőktől van függővé téve!* Itt van ez a szerencsétlen ország, amelynek egyetlen termelő földbirtokos osztálya: *összeroskadásig el van adósodva!*

És ennek a nyomorult, rettenetesen koldus nemzetnek törvényhozása: *40 hosszú esztendőt pocskolt el anélkül, hogy a nép széles rétegének gazdasági boldogulására egyetlen nagyszabású gazdasági alkotást létrehozott volna.*

Most már megértheti mindenki, hogy miért történt mindez? Nem egyéb volt az oka, minthogy az ország felnőtt férfi lakosságának *teljes felét* (50·4%-át, ha nem tekin-

tünk az írás-olvasás tudására) tevő munkásságnak csupán 4·9⁰/₀-a és a kispolgárságnak 13·1 százaléka: vagyis az ország két-harmadát tevő legszélesebb néposztályoknak, csak 18 százaléka birt szavazati joggal is! Képviselője, érdekeinek szószólója pedig abszolúte nem volt a képviselőházban! Ott azok voltak és azok a törvényhozó urak, akik a népet kizsákmányolni, a nép munkaerejét kiélni, a munkást bérszolgaságban tartani törekedtek és nem föl-emelni! Ott azok hoztak törvényt, akik közös-vámos gazdasági politikát csináltak önző érdekből; akik lehetetlenné tették az ipar teremtést; akik reszketve félnek attól, hogy az ipar révén emelkedni talál a becstelenül alacsony és embertelenül csekély munkabér! Ott azok ülnek törvényt, akik prémiumot tűztek ki a magyar munkásnak Amerikába vándoroltatására; és akik lefoglalták, kisajátították a dorbézoló mágnás csemeték és here papi-rendek istápolására kötött birtokként az ország legjobb földjének 35 százalékát, míg a szegény, családos, erkölcsileg, testileg, emberi érzés dolgában, gondolkodása nemességében nálok sokkalta becsesebb, értékesebb, dolgozó magyarság: az a legértékesebb emberanyaga Európának, amelynek egy Petőfi, Arany, Tompa, Tesla Miklós, Pupin Vilmos, Lénárd, Zsigmondy természetápolta vadon nőtt virágai: ez a nagy tulajdonságokkal megáldott nép, állati sorban sinylődik, nyomorog, éhezik százezernyi tömegekben az 5—100,000 holdas dominiumok körül, melyeknek urai százmilliókat dőzsölnek el évről-évre, évtizedről-évtizedre a külföldön, megrövidítve ezzel a nemzeti jövedelmet annyira, hogy a latifundiumok valóságos nemzetközi tőkét képviselnek Magyarországon, olyat, amelynek jövedelméből minden más nemzet ipara, kereskedelme s kényelmi és fényüzési vállalatai busás haszonra tesznek szert és legkevesebb marad itthon, ebben a szegény országban, amelynek fiai kénytelenek a bőségben duskáló nagy uradalmak mellől kivándorolni, és a tengeren tul *kenyeret* keresni!

Ebből a néhány adatból megértheti mindenki, miként volt lehetséges az, hogy az uralkodó agrárius arisztokracia és hű csatlósai, az ő kényelmüket szolgáló tőkés, bankárok és a váltólejáratokon űrködő fiskálisok, miként alakíthatták át az országot a „történelmi osztályok“ *családfentartó vállalatává* és sülyeszthették le az államot, az ő hivatalaival, ez osztályok szükségleteit, kedves uri paszióit *közköltségen ellátó eszközzé.*

Az a három-négyszázezer szavazó, aki az uralkodó osztályok érdekei szolgálatában áll: választások alkalmával politikai befolyásával uralkodott a 8—9 százezer öszszes szavazó akaratán. Így történhetett azután, hogy a rang, a születés, a pénz tekintélye megcsinálta, szembeállította a hivatalos „nemzetet“ a „néppel.“ A „nemzet“ négy évtizeden át kisajátította és *az összesség érdekei fölé emelte az ő maga érdekét*, avagy azt a célt, amelyet az ő korlátolt és *az egyetemességet átölelni nem bíró, a nép szükségleteit meglátni nem tudó* gondolatkörében legfontosabbnak ítelt ő, *a némaságra kárhoytatott nép meghallgatása nélkül.* Osztály-érdeket és osztály-ideológiát szolgáló politikát csinált a magyar parlament negyven éven át, amelyre rányomta „az ország sorsának intézését századokon át gyakorló történelmi osztályok“ „az értelmiség jótékony vezető szerepével csinált nemzeti politika“ hazug vignettáit. Ma már jól tudjuk, hogy bátorság kell hozzá az „értelmiség“ vezető szerepéről beszélni olyan országban, ahol *az önálló és iparigazolvánnyal bíró iparosoknak csak 1/3-ad része: az önálló kereskedőknek 55·8 százaléka; az állami hivatalnokoknak 52·2 százaléka; az állami postai-, távirdai, vasuti, bányászati, gyári tisztviselőknek 34·4 százaléka; a törvényhatósági, községi, egyházi és magánjellegű vállalatok tisztviselőinek is csak 30·4 százaléka; az értelmi keresettel bíró, ügyvédek, orvosok, papok, tanítók, gyógyszerészek, jegyzők rétegének is csak 2/3-a, és az 1—2 holdas kisbir-*

tokosoknak is *45·5 százaléka választó csupán*; ahol a lakosság-
nak száma szerint 50·4 százalékát tevő munkásokból csak
4·9 százalék választó!

Ellenben választó az 5—10 holdasoknak 69%-a; a 10
holdon felüli birtokosoknak *74·1%-a*. Vagyis számszerint
kifejezve a jelenlegi választóknak 59·5%-a: 560,902 választója
az 5 holdon felüli földbirtokosokból; másik 30% körüli része
a tőkésék, bankárok, megyei nemes urak soraiból került ki.
Ez a választói privilégiummal felruházott *kaszt* küldte be a
képviselőházba a minden *komoly belső tartalom*, a köznapias-
ság fölé emelkedő gondolkodás és minden *altruisztikus érzés*
és *cselekrési vágy nélkül élő képviselőket*, köztük az ő 142
földbirtokos, klubbozó, pezsgőző, dologtalan képviselőjét, 56
gróffal és báróval; 114 perlekedő fiskalisával, 66 „nyuga-
lomba“ vonult megyei és egyébtisztviselőjével, 22 papjával!

Ezért *nincsen jelen a nép* a mai képviselőházban!
Ezért van kizárva onnan a nemzet *lelkiismerete*, a nemzet
becsületérzése; amely égő szégyenkezéssel viselné és lázas
munkával orvosolná azt, hogy munkaalkalmak hiányában
ne veszítsen el ez a természetáldotta és *ritka népességű*
ország évente 200—300,000 erőteljes ifju magyart; hogy ne
legyen az ország lakosságának *49%-a* analfabéta; hogy a
gyermekhalandóság, az egy gyermekrendszer s a közegész-
ségügy ázsiai elmaradottsága következtében a ragályos be-
tegségek ne arassanak le ebből a derék jó népből egy
másik hadsereget! Ezért van kizárva ebből a képviselő-
házból a józan magyar értelmesség, a magyar testvéri sze-
retet és emberies érzés, a nyugati műveltség iránt való
érzéssel egyetemben!

Ezért állhat elő az a jellemezhetetlen helyzet, hogy
amikor megnyilott a parlamentből kiszorított *dolgozó milliók*
szeme; amikor a társadalmi szervezkedés faktorrá válik
a szociális kérdések a kapukat ostromolják; ezernyi gaz-
dasági és gyakorlati *kenyérkérdés* a megoldásra megérett;

az ipar-teremtés és új munkaalkalmak nyújtása égetően szükséges; a külföldi kereskedelmi szerződések megkötése lázasan sürgetőleg vár megoldásra; mikor a dolgozó és sanyargó nemzet milliónyi nagy tömege a gazdasági válság, anyagi elzúllás, kivándorlás és a forradalom örvénye szélére jutva: várja egy termékenyebb, realisabb, az ő bajait enyhítő gazdasági politika hajnalának felpirkadását: az urak osztályparlamentje egyszerre a hadsereget akarja égő vágygyal megreformálni!

Más nemzetek előbb a termelő rétegeket erősítik s a dolgozó milliók érdekeit ápolják, segítik: a magyar képviselőházi-kaszinó kiszakítja a henye militaris improduktív kaszt kardbojtját és vezényleti nyelvét, — amely az államnak még Magyarországon is csak esztétikus disze: és nem nemzetalkotó organizmusa! — és felborítja az állam rendjét, gondozás nélkül hagyja a népmilliók anyagi, kulturális, szociális érdekeit; az állami rend megbontásával alássa: az ország és a produktív, a dolgozó magánosok millióinak hitelét; éveken át félre dobja a külfölddel való kereskedelmi szerződések és az Ausztriától való vám-politikai különválás nemzetalkotó, jövőnket döntőleg befolyásoló óriási problémáit; hogy végül is kieroszakolhasson olyan papirosjogot, mely, ha megvan, sem használható! Mert a magyarságnak 10—15 év múlva lehet csak annyi magyar tisztje, amennyi a most követelt „vivmányokat“ a hadseregben élő valósággá teheti!

Való igaz, a mai uri parlament: zártkörű uri kaszinó eredetében, erkölcsében, gondolkodásában, műveltség-ellenes világfelfogásában! Gyökerei nem nyulnak le a nép millióinak szint, erőt, lendületet adó rétegeibe; ezért gyökerei nem táplálkozhatnak az őstermészet erejét, szüzi tisztaságát, nemes nyugalmat, fenkölt józanságát megőrző népvilágból! Képtelen megérteni avult világfölfogásában az új idők szellemét s a gazdasági alkotó munka vágyától, a szociális

szervezkedés lázától s a kultúra szomjuságától mozgatott néptömegeket!

Ez a parlament elszakadt a magyar nép, a dolgozó értelmi és kézi-munkások millióinak lelkétől, gondolkodásától, törekvéseitől. És ez a parlament dohos politikájával *elszakította a magyar nemzetet is a nyugati kulturától, a kultur-nemzetek modern törekvéseitől és világlétfogásától.*

Ez a parlament összes pártjaival megérett a legcsufosabb pusztulásra!

És helyet kell adnia amaz új parlamentnek, *a nép igazi parlamentjének*, amely az általános választójognak azon sarkigazságot élővalósággá tevő elve alapján gyűl össze; *hogy az államnak, az alkotmánynak, a társadalmi, állami élet minden javainak, a kultúra minden áldásának részesévé. aktíve érdekelt részévé kell tenni az ország minden lakosát, nyelvre, vallásra, foglalkozásra való tekintet nélkül.*

Ez az új népparlament ki fogja építeni a magyar alkotmány csonka és megrokkant épületét; beviszi majd az alkotmányba azokat, akiket mint politikai páriákat a korlátlan osztályparlament kizárt az alkotmány épületéből, akiket megrakott mindenféle teherrel, általános tankötelezettséggel, de úgy, hogy fizetni kell az iskoláztatásért; általános adókötelezettséggel, de úgy, hogy a szegényebb fizessen több adót, s a gyengébb viselje a terhek nagyobb részét; megterhelt általános katona-kötelezettséggel; de viszont kizárta őket a szabadság javaiból, a politikai és és közjogi érvényesülésből, a kultúra és a nagy conceptióju gazdasági politika összes áldásaiból! Ezért nem fájhat a mostani rendi uralom összeomlása a népnek, amelynek minden rétege ki van közösítve a „demokratikus“ magyar államból! Ezért töltheti el a népet, úgy mint a magyar nemzet *egyetemének jövőért* aggódó komoly elemeket reménységgel az általános választójog nagy elvének diadala, amely besodorja majd a parlamentbe végre az igazi népet

s a néppel, a nép igazi érdekeinek *altruisztikus, izzó védelmezőit, a szabadság és a haladás, alkotó, produktív, munkatevő uttörőit.*

Beviszi a parlamentbe a népet, amely *mindenekelőtt — valónak* ismeri majd a mai egyoldalú mezőgazdasági termelés helyébe: megteremteni *a külön vámterülettel a magyar gyárpart és kereskedelmet, a magyar pénzrendszert, a maguk vidéki nagy városi-középpontjaival, a kultúra és haladás eme fókuszaival együtt!*

Beviszi az új választójog a parlamentbe az a réteget, amely véget vet majd a nagybirtok, az egyház és a tőke: kulturelles, haladásellenes, munkaellenes uralmának! Urrá teszi az államban azt az osztályt, amely minden modern társadalomban *ma egyedül képviseli a kulturális, tudományos, művészeti és szociális emelkedésnek nagy emberi törekvéseit és kulturaszomjas alkotó-elemét!*

Az általános választójog: *a realis gazdasági politika, a pozitív és produktív munka nagyszerű műhelyévé teszi az ország képviselőházát!*

Az általános választójog: *megteremti a demokrata modern Magyarországot, amely egyenlően oszt ki minden fiának jogokat és kötelességeket: jutalmat és büntetést; munkát és hasznot; értelmi felvilágosítást és testi egészséget; védelmet és könyörületet egyaránt.*

Az általános választójog: az állam minden osztálya és rétege érdekeinek, vágyainak, törekvéseinek, osztályfelfogásának *ütköző és kiegyenlítő helyévé teszi a parlamentet, amelyben nagy, lázas, alkotó és romboló, átformáló és konzerváló munkát indítanak meg a sokféle ellentétek.*

Az általános választójoggal *anyagilag, erkölcsileg, értelmileg, jogilag leköötött, aktív érdekelt tagjává lesz a magyar állam minden nyelvű polgára! Az állam egysége ezért erősödni fog. Az egyenlő elbánás és jogegyenlőség hatal-*

mas kötelékeivel összekapcsolt magyar államtestben: megszűnnek a kifelé gravitálás és elszakadás törekvései.

Az alkotmány erejét megmilliószorozzák a jogegyenlőség alapján beléje foglalt új milliók. A nemzeti aspirációknak új erőt, új szint, új lendület ad és színes szárnyakat növel és a nemzeti életnek, a magyar kulturának, a magyar állam szerkezetének széles reális alapokat épít majd a jogaiba jutott új parlament!

Ha az uralkodó osztályok megértik az idők komoly jelét; ha megérik a forrongó néplélek perzselő szelét s ha megértik a felcsapkodó lángok értelmét: akkor a nép összegyűlt energiáját és szenvedelmes cselekvési sorárgását: egyetemes nemzeti haladás nagyszerű erőforrásává tehetik.

Mert a *revolucio* ellenszere: az **idejekorán** érkező *evolucio!* A forradalmat megelőzi a **radikális reform!**

A nép föleszmélt az elmúlt ötven év tespedése, nyomorusága, szenvedése alatt. *Erejének tudata feszíti izmait, öntudata megpezsdti lelkében a cselekvés férfias vágyát.* A millió fejü óriás, ez a csodálatosan gazdag és nagy tulajdonságokkal megáldott nép megmozdult végre és szét-tépni készül lánczait, a melyekkel haladását, életérdekeit meggátolták s elavult hagyományokhoz kötötték. Minden mozdulatára egy-egy rozsdás kötelék pattan le erőtől duzzadó tagjairól; minden ütése a multnak és dohos maradékainak egy-egy bástyáját zuzza agyon annak védőivel együtt!

Vigyázzon az uralkodó osztály! Ma még a nép nem rombolni, de *építeni s az államépítés, nemzetalkotás munkája részesévé lenni akar!* De ha meggyőződik róla, hogy jogos küzdelme eredménytelen, hogy minden törekvése hiábavaló, hogy meghallgattatásra és *ebben az országban való boldogulásra* nincs reménye, nem lehet alkalma: az *uralkodó rétegek bűnös önzése, osztály-elfogultsága és vaksága miatt,*

ugy a kitörő népszenvedelem lángja hamuvá perzselheti az egész magyar nemzetet, az állam magyar nemzeti jellegét! Mert emlékezzünk Petőfi szavaira:

„Még kér a nép, most adjatok neki!
Vagy nem tudjátok *mily szörnyű a nép*
Ha fölkel és nem kér, *de vesz, ragad?*
Nem hallottátok Dózsa György hírét?
Izzó vastrónon őt elégetétek,
De szellemét a tűz nem égeté meg,
Mert az maga tűz . . . vigyázzatok;
Ismét pusztíthat e láng rajtatok!“

Budapest, 1905. december hó 14.

TARTALOM.

I. Az általános választójog szüksége	3
II. A kitagadottak	8
III. A választójog különféle módozatai	15
IV. Magyar írás-olvasás tudásától feltételezett választó-rendszer	17
V. A korlát nélküli egyenlő választójog	28
VI. Az általános választójog elvén alapuló új választórendszer	38
